

საქართველო საქართველო

#2 (5) 2008

სპეციალური ნომერი
СПЕЦІАЛЬНИЙ НОМЕР

სარჩევი

- 4 შეაჩერეთ რუსეთის აგრესია საქართველოს მიმართ!
Зупиніть Російську агресію проти Грузії!
- 6 ევროკავშირის ქვეყნების ელჩებს უკრაინაში
ამერიკის შეერთებული შტატების ელჩს უკრაინაში
Послам країн Європейського Союзу в Україні
Послу Сполучених Штатів Америки в Україні
- 7 რუსეთის ბოლო შანსი
Останній шанс Росії
- 10 ქართულ-ოსური ურთიერთობათა ისტორიიდან
3 історії грузино-осетинських відносин
- 13 ცნობილი და უცნობი ისტორია
Відома та невідома історія

ЗМІСТ

- 17 იური შჩერბაკი: «ჩვენ ვცხოვრობთ
დიდი გაურკვევლობის ეპოქაში»
Юрій ЩЕРБАК: «Ми живемо
у світі великих невизначеностей»
- 24 ბორის გუდუშვილი: «მე არ ვთვლი თავს
ოსების მოღალატედ ან გამყიდველად»
Борисом ГУДЕВИМ: «Я не вважаю себе
зрадником або продавцем осетін»
- 27 ნაფის კაშაპოვი: «რუსეთს თავისი
კაცთმოძულებით, კარგი დღე არ დაუდგება»
Нафіс КАШАПОВ: «Росія, зі своєю
призирливістю, не досягне більшого»
- 30 ქართველთა საპროტესტო აქციები კიევში
Акції протесту грузин у Києві

საქართველო საქართველო

შეაჩერეთ რუსეთის აგრესია საქართველოს მიმართ! ЗУПИНІТЬ РОСІЙСЬКУ АГРЕСІЮ ПРОТИ ГРУЗІЇ!

დ მ თხუთმეტიოდ წლის წინათ რუსეთის მიერ დაწყებული ომი საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობისა და ტერიტორიული მთლიანობის წინააღმდეგ ახალ, გადამწყვეტ ფაზაში შევიდა. ე.წ. ოსური და აფხაზური ბერკეტების მეშვეობით, რომელსაც საერთო არაფერი აქვს არც ოსი და არც აფხაზი ეთნოსების ეროვნული თვითმყოფადობის დაცვასთან, რუსეთი ცდილობს სისხლში და ფერფელში ჩაახშოს საქართველოს თავისუფლება, მოახდინოს საქართველოს ხელახალი ანექსია-ოკუპაცია, დათრგუნოს ქართველი ერის ნება და დაამხოს საქართველოს ხელისუფლება.

რუსეთის აგრესია სცილდება ერთი კონკრეტული ქვეყნის მიმართ გატარებულ ბარბაროსულ სადამსჯელო ოპერაციას და საკმაოდ საშიშ სახეს იღებს პუტინი-მედვედევის სისხლიანი ტანდემი, ვერ დაუღწევია რა თავი ველიკოდერჟავული შოვინისტური რუსული იმპერიული ცნობიერებისაგან, ყველანაირად ცდილობს საბჭოთა კავშირის აღდგენას, იგი მიზნად ისახავს რეგიონის სხვა ხალხების დაშინებას. უფრო მეტიც: ეს არის თანამედროვე, ცივილიზებული სამყაროს დაშინაუების მცდელობა, დანარჩენი კაცობრიობის გამოწვევა ახალი საერთაშორისო მასშტაბის დაპირისპირებაში.

რუსეთმა თავისი საავიაციო და საარტილერიო ცეცხლით მიწის პირას გაასწორა ცხინვალი, გორი, ფოთი, თბილისი, სენაკი, ზუგდიდი, ზომო აფხაზეთი და ქართლის მთელი რიგი სოფლები. გაჟლიტა და დაასახინრა ათასობით საქართველოს მოქალაქე. მწყობრიდან გამოიყვანა საქართველოს სამხედრო და სამოქალაქო ინფრასტრუქტურა. ოკუპაცია მოახდინა საქართველოს ტერიტორიის ერთი მესამედისა, მოაწყო მშვიდობიანი მოსახლეობის ჟლეტა ეთნიკური ნიშნით.

მოუხედავად იმისა, რომ რუსეთი საქართველოზე შეუდარებლად დიდი ქვეყანაა თავისი არნახული რაოდენობისა და სახეობის სამხედრო შეიარაღებით, ქართულმა სახელმწიფომ, მისმა შეიარაღებულმა ძალებმა, მთელმა მოსახლეობამ მედგარი წინააღმდეგობა გაუწია მტერს და მსოფლიოს უჩვენა თავისი ღირსეული სახე, სიამაყე, სიმტკიცე, პროფესიონალიზმი, მედგრადობა. პირნათლად და მაღალპროფესიულ დონეზე წარმართა ყველა თავდაცვითი სამხედრო ოპერაცია. ქართულმა არმიამ, მაღალეფექტიურად იმუშავა ყველა სახელმწიფო ინსტიტუტმა. დაიბადა სამოქალაქო ერთიანობის უნიკალური აქტი.

Р озпочата приблизно п'ятнадцять років тому, Російська війна проти грузинської державної незалежності та територіальної цілісності, ввійшла у нову, вирішальну фазу. За допомогою так званих осетинських та абхазьких беркетів, які не мають нічого спільного з захистом національного майбутнього етносів ні осетинів ні абхазів, Росія намагається в крові та в ясені придушити грузинську свободу, знов здійснити анексію-окупацію Грузії, підкорити волю грузинського народу та повалити грузинську владу.

Агресія Росії щодо Грузії виходить з меж варварської каральної операції, проведеної проти однієї конкретної країни і кривавий тандем Путіна-Медведєва набуває досить небезпечної форми, який не зміг подолати великодержавне шовіністичне російське імперіалістичне мислення, та намагається відновити Радянський Союз, він передбачає залякування інших народів регіону. Більш того: це є спроба шантажу сучасного, цивілізованого суспільства, виклик людства до нового конфлікту міжнародного масштабу.

Росія, авіаційним та артилерійським вогнем зрівняла з землею Цхинвалі, Горі, Поті, Тбілісі, Сенакі, Зугдіді, цілий ряд сіл Картлі та Кодорської ущелини. Винищила та покалічила тисячі громадян Грузії. Вивіла з ладу військову та громадянську інфраструктуру Грузії. Окупувала третину грузинської території, влаштувала різанину мирного населення за етнічною ознакою.

Не дивлячись на те що Росія є незрівняно більшою країною ніж Грузія, з величезної кількості різного роду військового озброєння, Грузинська Держава, її військові сили, все населення, чинили сильний опір ворогу і показали всьому світу своє гідне лице, гордість, рішучість, професіоналізм, стійкість. Грузинська армія на вищому професійному рівні виконала всі оборонні військові операції, з високою ефективністю робили всі державні інститути. Створився унікальний акт громадянської єдності.

Правда, на жаль з запізненням та ціною великої крові, але все ж з легкістю знайшла шлях до цивілізованого світу, не пройшла безкінечно дезінформуюча політична та дипломатична демагогія. В першу чергу, енергійна активність США та країн південної Європи нарешті пробудила всі держави світу та міжнародні організації, які, одночасно осудили авантюристсько-агресивні дії Росії проти територіальної цілісності та суверенітету Грузії.

სიმართლემ, თუმცა დაგვიანებით და თითოეული სისხლის ფასად, მაგრამ მაინც იოლად იპოვა გზა ცივილიზირებული სამყაროსაკენ, ვერ გაჭრა რუსეთის უსაზღვრო დემინფორმაციულმა პოლიტიკურმა და დიპლომატიურმა დემაგოგიამ. პირველ რიგში აშშ-ისა და აღმოსავლეთ ევროპის სახელმწიფოთა ენერგიულმა აქტიურობამ ბოლოსდაბოლოს გამოაფხიზლა მთელი მსოფლიოს ყველა სახელმწიფო და საერთაშორისო ორგანიზაცია, რომლებმაც საოცარი ერთსულოვნებითა და ცალსახად დაგმეს რუსეთის ავანტიურისტულ-აგრესიული ქმედებები საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობისა და სუვერენიტეტის წინააღმდეგ. ყველამ, როგორც ერთმა, რუსეთი შეაფასა როგორც ომის გამჟღავნებელი, აგრესორი, ოკუპანტი, ვისი ქმედებებიც ძალიან დიდი კითხვის ნიშნებს სვამს და საფრთხეს უქმნის მსოფლიო წესრიგს, პლანეტის უშიშროებასა და სტაბილურობას.

ჩვენ, უკრაინაში მყოფი ქართველები, მწუხარედ ვხრთ თავს უდანაშაულოდ დახოცილთა სხონის წინაშე, ვგმობთ რუსეთის ფაშისტურ აგრესიას საქართველოს წინააღმდეგ და მოვუწოდებთ ყველა საერთაშორისო ორგანიზაციას და სახელმწიფოებს კიდევ უფრო მეტად გააქტიურონ თავიანთი მოქმედებები რუსული აგრესიის შესაჩერებლად, ცეცხლის შესაწყვეტად, სასწრაფოდ გაიგზავნოს საქართველოში საერთაშორისო მანდატით აღჭურვილი სამხედრო ძალა, რომელიც შეძლებს რუსული საოკუპაციო აგრესიის შეჩერებას, შეუწყდეს რუსეთს სამშვიდობო მანდატის სტატუსი და იგი შეიცვალოს რეალური მრავალეროვნული სამშვიდობო ძალებით, დაქარაღეს საქართველოს ნატოში გაწევრიანება.

Усі, як один, розцінили Росію, як ініціатора війни, агресора, окупанта, дії якої ставлять під загрозу світовий лад, безпеку та стабільність планети.

Ми, перебуваючи в Україні грузини, зі скорботою схиляли голови перед пам'ятю невинно загинлих, розцінюємо Росію, як агресора та закликаємо всі міжнародні організації та держави ще більш активізувати свої дії для зупинення російської агресії, зупинення вогня, терміново послати в Грузію військову силу, забезпеченою міжнародним мандатом, яка зможе зупинити військову агресію Росії, закликаємо всіх, щоб зупинити дію миротворчого мандату Росії та змінити його реальними багатонаціональними миротворчими силами, прискорити вступ Грузії до НАТО.

მკროკავშირის ქვეყნების ელჩებს უკრაინაში ამერიკის შეერთებული შტატების ელჩს უკრაინაში

ПОСЛАМ КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В УКРАЇНІ ПОСЛУ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ В УКРАЇНІ

ნვენ, მესამე საერთაშორისო კინოფესტივალ «კინოლევის» მონაწილენი, აღმოფთებული ვართ იმ სიტუაციით, რომელიც სუვერენულ საქართველოში რუსეთის ფედერაციის რეგულარული არმიის შეჭრის შედეგად შეიქმნა.

შეგახსენებთ, რომ აფხაზური და ოსური სეპარატიზმი წარმოიქმნა რუსეთის ფედერაციის ხელმძღვანელობის მიზანმიმართული პოლიტიკის შედეგად.

აუცილებელია აღინიშნოს ის ფაქტიც, რომ რუსეთის ფედერაციის მოქალაქეთა პასპორტების გაცემის პროცესი, აფხაზეთსა და ოსეთში მცხოვრებ საქართველოს მოქალაქეებზე, ე.წ. საშვიდებობის ლოზუნგით საქართველოს ტერიტორიაზე განხორციელებული კულტურული ექსპანსია აფხაზეთსა და სამხრეთ ოსეთში, ქმნის ჰუმანიტარულ-კულტურული კატასტროფის წინაპირობებს, იკარგება ამ რეგიონების ისტორიულად ჩამოყალიბებული იდენტურობა.

ამ ქმედებებით რუსეთმა, როგორც სახელმწიფომ საბოლოოდ გაიტეხა სახელი, მას არ აღმოაჩნდა უნარი და პოლიტიკური ნება შეასრულოს მშვიდობისმყოფლობითი ფუნქცია — კრემლმა აშკარად დაგვანახა, რომ იფიქრებს რა თუ როგორ აღადგინა საკუთარი სუვერენიტეტი ჩრდილოეთ კავკასიაში მდებარე ავტონომიურ წარმონაქმნებში, მას ლომის წილი უდევს «ორმაგი სტანდარტების პოლიტიკის» განხორციელებაში.

საფუძველთა საფუძველი საქართველოსა და მსოფლიოს სხვა ქვეყნებში მსგავსი კონფლიქტების დარეგულირება-მოგვარებისა საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობის აღიარებაა. მხოლოდ ამ პრინციპის აღიარების შემდეგ იქნენ აზრს მსოფლიოს საზოგადოების ერთობლივი მშვიდობისმყოფელური ქმედებანი.

დარწმუნებული ვართ, დასავლეთის ქვეყნების ერთობლივი ძალისხმევა იძულებულს გახდის რუსეთის ფედერაციას — გაიყვანოს თავისი ჯარები საქართველოს ტერიტორიიდან, რომელიც აღიარებულია გაეროსა და სხვა საერთაშორისო ინსტიტუტების მიერ. მშვიდობისმყოფელთა ფუნქცია თავის თავზე უნდა აიღონ იმ ქვეყნების სამხედრო შენაერთებმა, რომელთაც გააჩნიათ ნდობაც და სათანადო გამოცდილებაც პლანეტის სხვადასხვა მწვევე წერტილში კონფლიქტების მოგვარებისა. მხოლოდ ამ გზით შეიძლება ქართველ ლტოლვილთა დაბრუნების პროცესის დაწყება აფხაზეთსა და სამხრეთ ოსეთში, ჰუმანიტარული კატასტროფის თავიდან აცილება და შეიქმნება ყველა წინაპირობა ქართულ-აფხაზურ-ოსური დიალოგისა.

მი, учасники третього міжнародного кінофестивалю КІНОЛЕВ стурбовані станом ситуації що виникла в результаті військового вторгнення регулярної армії Російської Федерації (РФ) в суверенну Грузію.

Ми нагадуємо, що ситуація виникнення абхазського і південноосетинського сепаратизму виникла в результаті цілеспрямованої політики керівництва РФ.

Необхідно особливо підкреслити той факт, процес видачі паспортів громадян РФ громадянам Грузії мешкаючим в Абхазії і Південній Осетії, а також культурна експансія на території Грузії здійсненої під гаслом так званих миротворчих військ, створює в Абхазії і Південній Осетії передумови для гуманітарно-культурної катастрофи. Губиться історично створена культурницька ідентичність цих регіонів.

Цими діями Росія остаточно і кінцево дискредитувала себе як держава здібна виконувати миротворчі дії. Кремль відверто продемонстрував власну належність до здійснення «політики подвійних стандартів», «забуваючи» яким чином РФ відновлювала свій суверенітет на території автономних утворів РФ на Північному Кавказі.

Основою урегулювання конфлікту в Грузії і недопущення інших подібних конфліктів у всьому світі є визнання територіальної цілісності Грузії тільки після цього усі миротворчі дії світової спільноти будуть мати зміст.

Ми впевнені тільки зусилля всього західного суспільства дозволять примусити РФ вивести свої війська з території Грузії, що визнано ООН і іншими міжнародними інституціями. А миротворчі функції приймуть на себе військові з'єднання країн, що мають необхідний досвід і довіру умиротворення конфліктів в інших гарячих точках планети.

Тільки таким чином можливо гарантувати початок процесу повертання грузинських біженців в Абхазію і в Південну Осетію, недопущення гуманітарної катастрофи і створюють передумови початку грузино-абхазо-осетинського діалогу.

მესამე საერთაშორისო კინოფესტივალ
«კინოლევის» მონაწილენი
ქ. ლვოვი, უკრაინა, 22.08.2008

Учасники третього міжнародного
кінофестивалю «Кінолев»
м. Львів, Україна, 22.08.2008

რუსეთის ბოლო შანსი ОСТАННІЙ ШАНС РОСІЇ

დავით კურტანიძე

Давід КУРТАНІДЗЕ

საქართველოზე რუსეთის თავდასხმის ფაქტი შეიძლება უპრეცედენტოდ ჩაითვალოს. რუსეთს ყოველთვის ჰქონდა იმპერიალისტური მიზნები და ფაქტურად ის, რაც ახლა გააკეთა საქართველოსთან მიმართებაში, საბჭოთა კავშირის აღდგენა-რეანიმაციის მცდელობა გახლავთ. რუსი ანალიტიკოსები საბჭოთა კავშირის გაუქმებას დღესაც დიდ შეცდომად თვლიან.

რუსეთის იმპერიული ზრახვები უკვე ეჭვსაც არ იწვევს, თუმცა ძალიან ეცადნენ ოსი სეპარატისტების ზურგს უკან ამოფარებას. მიუხედავად იმისა, რომ არავითარი უფლება არ ჰქონდათ სუვერენულ სახელმწიფოზე თავდასხმისა და მისი ოკუპაციისა, ამჟამად თავის მართლებას მოჰყვნენ, თავს იმართლებენ იმ შეთანხმებებით, ოსეთისა და აფხაზეთის ტერიტორიებზე სამშვიდობო მისიას რომ ანიჭებენ. რუსეთის ქმედებებში ისე აშკარად იკითხება აგრესია სუვერენული საქართველოს წინააღმდეგ, რომ ეს მოვლენები მსოფლიოს ყურადღების ცენტრში მოექცა და საერთაშორისო ორგანიზაციების რეაქციამაც არ დააყოვნა. რუსეთის მთავრობა, მიუხედავად ყველაფრისა,

თოი ვიკლი, який у серпні цього року російська влада кинула міжнародній спільноті, можна назвати. Але Росія завжди визначалася імперіалістичними заобонами і фактично спробувала повернутися до режиму СРСР, розпад якого багато російських аналітиків досі називають помилкою.

Факт окупаційного наміру Російської влади вже не має сумнівів, хоч і була спроба приховати реальність під провокації осетинських сепаратистів, але марно. Росія не маючи ніяких прав нападу на суверенну державу, спробувала виправдати свої дії угодами, які передбачають перебування миротворчого контингенту на території Абхазії та Південної Осетії. Але Росія не мала ніяких прав вторгтися на територію суверенної держави і окупувати її. Цих порушень було достатньо для того, щоб привернути величезну увагу світу, який відреагував односторонньо. Коли російські

ნებისმიერი ხერხით, უსირცხვილოდ განაგრძობს ყველა შეთანხმების დარღვევასა და საქართველოს ოკუპაციას. იგი მიჩვეულია თამაშის წესების კარნახს, მაგრამ ღიად ვერ შესძლო სარკოზის გეგმის უარყოფა, მისი დარღვევით კი კიდევ ერთხელ დაადასტურა თავისი იმპერიალისტური მისწრაფება.

7 აგვისტოს საქართველოს ჯარებს ოსმა სეპარატისტებმა ცეცხლი გაუხსნეს და ამით ომის პროვოცირება მოახდინეს, შემდეგ ცდილობდნენ ისე წარმოეჩინათ სიტუაცია, თითქოს ცხინვალში ჩატარებული ოპერაცია გამხდარიყო მიზეზი საქართველოს ტერიტორიაზე რუსეთის ჯარების ქვედანაყოფების შემოჭრისა.

8 აგვისტოს რუსეთის 80.000-იანი ჯარი უკვე ჯავახთან იდგა და ბრძანებას ელოდა საქართველოს წინაღმდეგ საომარი ოპერაციის დასაწყებად. იმავე საღამოს დაიწყო ქართული ტერიტორიების დაბომბვა. აქ ორი მომენტი გასათვალისწინებელი: უპირველეს ყოვლისა, რომ არა რუსეთის მხრიდან ჯავახთან ჯარების წინასწარი მობილიზება, ფიზიკურად შეუძლებელი იქნებოდა სულ რამდენიმე საათში ამოდენა ჯარის გადმოსროლა კავკასიონზე, ვიეორებთ, თუკი, რა თქმა უნდა, ისინი უკვე იქ არ იდგნენ. და მეორეც — სუვერენული ქვეყნის ტერიტორიის დაბომბვა წინასწარ გაუფრთხილებლად არის ყველა საერთაშორისო ნორმისა და ადამიანის უფლებათა დარღვევა. ცხინვალის მიწასთან გაასწორეს და ყველა ღონე იხმარეს რათა ეს წინასწარ დაგეგმილი სამხედრო ოპერაცია ქართული მხარისათვის გადმოებრალებინათ. იმავე საღამოს ქართული ჯარები, რომლებიც აქამდე აკონტროლებდნენ ცხინვალსა და მის მიმდებარე ტერიტორიას, იძულებულნი შეიქნენ, დაეტოვებინათ ქალაქი. გორი, რომელიც საქართველოს ცენტრალურ ნაწილში მდებარეობს, აგრესორების მთავარი სამიზნე გახდა.

9 აგვისტოს დაბომბეს ქალაქი — გორი, გაანადგურეს ყველა სამხედრო ბაზა. შავი ზღვის რუსეთის საზღვაო ძალებმა ჩაძირეს საქართველოს საზღვაო ძალების გემი.

10 აგვისტოს დაიწყო შემოტევები აფხაზეთში.

11 აგვისტოს რუსეთის სამხედრო ძალები მთლიანად აკონტროლებდნენ კონფლიქტურ ზონებს, მაგრამ ამას არ დაჯერდნენ და განაგრძობდნენ ფოთის, სენაკის, გორის, თბილისის მიმდინარე ტერიტორიების დაბომბვას. იმავე დღეს, რუსეთმა

ვლადნი კოლა зрозуміли всю прозорість ситуації і те, що вони вже не ховаються за спинами осетинських сепаратистів, а стають конфліктною стороною, то навіть не намагалися соромитися цього, порушуючи усі угоди підряд, проштовхували собі шлях до окупації Грузії усіма відомими методами. Росія звісно звикла встановлювати правила гри сама, й не змогла відкрито відмовитися від плану Н.Саркозі, але, не дотримуючись умов договору, ще раз наголосила на своїй імперіалістичній природі.

7 серпня почався обстріл грузинських військ, зі сторони осетинських сепаратистів. Потім Росія намагалася піднести ситуацію таким чином, нібито військова операція в Цхінвалі була причиною для вторгнення російського війська на територію Південної Осетії.

8 серпня 80.000-не військо вже стояло під м.Джава у Південній Осетії, і чекало на наказ про початок військової операції. Того ж вечора розпочалось бомбардування Грузії. Тут треба виділити два моменти: по-перше, як фізично можливо переправити таке величезне військо з російської території через гори у Грузію за декілька години? Звісно, вони вже там стояли. По-друге, напад на Грузію без попередження, бомбардування з повітря є найгрубішим порушенням міжнародного, національного та загальнолюдського права. Того ж дня увечері, після рейдів російських військ м. Цхінвалі зрівняли з землею, а потім намагалися це все приписати грузинській стороні. Того ж вечора, останок грузинських військ, які до цього контролювали м.Цхінвалі, був змушений відійти назад. Місто Горі, яке знаходиться у центрі держави, стало головною метою агресорів.

9 серпня почали винищувати місто, у якому народився Й.Сталін, почали винищувати усі військові бази. Цього ж дня почалася атака російських морських сил, внаслідок якої затонув грузинський військовий корабель.

10 серпня почалися масові атаки в Абхазії.

უარი განაცხადა ყოველგვარ მოლაპარაკებაზე, ვიდრე საქართველოს ჯარები საბოლოოდ უკან არ დაიხევდნენ.

12 აგვისტოს რუსეთის პრეზიდენტმა დიმიტრი მედვედევმა განაცხადა საომარი ოპერაციის დასრულების შესახებ, თუმცა რუსეთი საქართველოში თარეშს კვლავაც განაგრძობდა. ხელი მოეწერა პრეზიდენტ სარკოზის მიერ შემოთავაზებულ ხელშეკრულებას, რომლის დარღვევითაც რუსეთმა კიდევ ერთხელ დაანახა მთელ მსოფლიოს, რომ იგი ვერ შეურიგდება საქართველოს დამოუკიდებლობას.

13 აგვისტოს საქართველოს ჯარები იძულებულნი იყვნენ დაეტოვებინათ აფხაზეთი და თბილისის გასამაგრებლად ჩამოსულიყვნენ.

14 აგვისტოს, მოლაპარაკებები ქართულ-რუსული ერთობლივი პატრულირების თაობაზე ჩაიშალა.

15 აგვისტოს საინფორმაციო სააგენტო «რეიტერმა» გაავრცელა ინფორმაცია იმის შესახებ, რომ რუსეთის სამხედრო ძალები თბილისიდან 55კმ დაშორებით დაბანაკდნენ. იმავე დღეს თბილისში ჩამოვიდა აშშ-ს სახელმწიფო მდივანი კონდოლიზა რაისი.

16 აგვისტოს რუსეთის ჯარებმა დაიკავეს ქალაქები: გორი, სენაკი, ფოთი, რომლებიც კონფლიქტის ზონიდან საკმაოდ არიან დაშორებული.

22 აგვისტოს რუსეთმა გორიდან 40 ერთეული ჯავშანტექნიკა გაიყვანა, ფოთში კი კვლავ აგრძელებენ პატრულირებას რუსეთის ჯარები.

23 აგვისტოს რუსეთის მხარემ მორიგი განცხადება გაავრცელა საქართველოს ტერიტორიიდან ჯარების გაყვანის შესახებ.

შემდეგ, საქართველოს ტერიტორიიდან გასვლისას, რამდენიმე კვირის განმავლობაში, რუსეთის ჯარები გზად ანადგურებდნენ ყველაფერს, აწამებდნენ, კლავდნენ, ძარცვავდნენ ხალხს, ნაღმავდნენ ტერიტორიას, წვავდნენ ტყეებს, აფეთქებდნენ ხიდებს, ოკუპანტებმა დაიწყეს მოლოდინობა. რუსეთის ყველა სამხედრო ქვედანაყოფს დღემდეც არ დაუტოვებია საქართველოს ტერიტორია. ყველაფერმა ამან საერთაშორისო საზოგადოების უაღრესი აღშფოთება გამოიწვია. რუსეთმა, თავისი ქმედებით ცივილიზებული მსოფლიოს წინაშე საბოლოოდ დაჰკარგა ნდობა, კონფლიქტური ტერიტორიების ბედი ჯერ კიდევ არაა გადაწყვეტილი. იმედია, საერთაშორისო ძალისხმევა ხელს შეუწყობს ამ პრობლემის დარეგულირებას.

11 სერპნა როსიისკი ვიისკა ცილკომ კონტროლივალ კონფლიქტნი ზონი, ალე ნა ციომუ ნე ზუპინილესია. ბომბარდუვალ მისტა: გორი, პოტი, სენაკი, ზუგდიდი, დეკილკა ბაზ პობლიზუ ტბილისი. ციო ჯ დნია როსია ვიდმოვილას ვიდ პერეგოვორივ ზ გრუზიიუ, დოკი ოსტანნია ნე ვივდე ვიისკა ზ პივდენნოი ოსეტიი.

12 სერპნა პრეზიდენტ როსიი, დმიტრიი მედვედევ ოგოლესივ პრო კინეც ვიისკოვოი ოპერაციი. ალე როსიისკი ვიისკა ზალიშალეს ვ გრუზიი. პიზნიშე ციო ჯ დნია მედვედევ სხვალევ დოგოვირ პრო პრიპინენნია ვოგნი, ზაპროპოზოვანივ პრეზიდენტომ ფრანციი ნიკოლა სარკოზი, ალე როსია ნე პოსორომილასა პოიუშითი ი ციო უგოდი, ი დო კინცა დოველა უსიომუ სვიტუ, ციო ნე მოჟე ზმიირიტისა ზ ნეზალეჟნიისტიუ გრუზიი.

13 სერპნა გრუზინსკი სილ ბული ვიიუშენი ზალიშითი ტერიტორიუ აბხაზიი. ვონი ზაიიწიალი მისცია ობორონი ბილა ტბილისი.

14 სერპნა სპრობი ფორმუვანნია ობ'ედნანოგო, გრუზინსკო-როსიისკოგო პატრულივანნია პროვალისია.

15 სერპნა აგენტსტოვო რეიტერ ზაივილო, ციო როსიისკი სილ როზტაშუვალესია ბილა სტოლიცი გრუზიი, ნა ვიდსტანი 55 კმ. ვიდ ნეი. დო ტბილისი პრიბულა დერჟსეკრეტარჟ სშია კონდოლიზა რაის.

16 სერპნა როსიისკი ვიისკა ზაიიწიალი მ.გორი, მ.სენაკი, პორტ პოტი, იკი ზნაოდიწესია დეალეკო ვიდ ზონი კონფლიქტუ.

22 სერპნა, ცერეზ თიჟდენჟ, 40 როსიისკიხ ბრონოვიკივ ზალიშილი გორი. ინში როსიისკი ვიისკა ზალიშალეს ვ პერედმიწიათ პოტი ზ კონტროლნო-პროპუსკნიმი პუნქტაიმი.

23 სერპნა როსია ოგოლესილა პრო პოსტუპოვე ვივედენნია ვიისკ ზ გრუზიი.

უ ნასტუპნი დეკილკა თიჟნივ როსიისკი ვიისკა, ნაჩებტო ზალიშაოკი გრუზიუ, ტროშილი უსე ნა სვოემუ შლახუ, ბომბილი ბაზი, ზაკლადალი მიწი, გრებუვალ ბუდინკი, ბანკი, სკოლი, სელიშა, პივპალუოვალ ლიწი, პივრივალ მოსტი ი თ.ი. ნავიწი უ ვერესნი შე ნე ვსი წაწინი ზალიშილი ტერიტორიუ გრუზიი. ცე ვსე ვიკლიკალო ველიკე ობურენნია მიჟნაროდნოი სპილნოტი ი როსია ვტრათილა ველიჩეზნუ დოვირუ ნა მიჟნაროდნიი არენი. ალე შე დოსი პიტანნია ციო კონფლიქტნიხ ტერიტორიი ნე ვირიშენო. ბუდემო სპოდივალისია, ციო სვიტ ვირიშითი პრობლემუ სპრავედლივიმ შლახომ.

ქართულ-ოსური ურთიერთობათა ისტორიიდან

(მოკლე ჩანართი)

მიხეილ ღანიშაშვილი

З ІСТОРІЇ ГРУЗИНО-ОСЕТИНСЬКИХ ВІДНОСИН

(коротка вставка)

Mixeil GANIŠAŠVILI

რუსეთი დაჟინებით ცდილობს მის მიერ საქართველოს სახელმწიფოებრიობის წინააღმდეგ ნაწარმოები მრავალწლიანი ომი ოსტატურად შენიღბოს და ისე წარმოაჩინოს, თითქოს საქართველო ეომებოდეს მისსავე ქვეყანაში სხვა ეთნიკურ უმცირესობებს, ჩაგრავდეს მათ და განვითარების საშუალებას არ აძლევდეს. იგი თავგადაკლული ცდილობს თვით ქართველებისა და საქართველოში მცხოვრები ეთნიკური უმცირესობების ურთიერთობის ისტორია მთლიანად გააყალბოს.

ქართველთა და ოსთა ისტორიული ურთიერთობა საუკუნეთა მანძილზე არაერთგვაროვანი იყო, თუმცა მათ შორის ნათესაობისა და მეგობრობის ფაქტები უფრო მეტია, ვიდრე მტრობისა. ოსები, რომლებიც ისტორიულად ყოველთვის ჩრდილო კავკასიაში ცხოვრობდნენ, პოლიტიკურად და კულტურულად იმდენად მტკიცედ იყვნენ დაკავშირებული საქართველოსთან, რომ ბაგრატიონთა სამეფო დინასტიასთან სისხლისმიერი ნათესაობაც კი ჰქონდათ. თუნდაც ის ფაქტი რად ღირს, რომ თამარ მეფის დედა — ბურდუხანი და მისი მეუღლე, დავით სოსლანი, ოსები იყვნენ ...

«ქართლის ცხოვრების» მიხედვით ოსები საუკეთესო რძლებად და სარძლებად ითვლებოდნენ. საუკუნეთა მანძილზე ჩვეულებრივ მოსახლეობაც ძალიან ხშირად

Росія наполегливо намагається замаскувати розпочату нею довголітню війну проти грузинської державності і представити все так, начебто Грузія сама веде війну, гнобить і перешкоджує розвитку етнічних меншин на своїй території. Росія постійно намагається перекрутити історію взаємовідносин грузин та етнічних меншин, що проживають на території Грузії.

Історичні взаємовідносини грузин та осетинів протягом століть були неоднomanітними, але фактів родинності та дружби серед них набагато більше, ніж ворожнечі. Осетини, які історично завжди мешкали на півночі Кавказу, політично і культурно були настільки тісно пов'язані з Грузією, що навіть мали кровну спорідненність з королівською династією Багратіоні. Чого вартий тільки той факт, що мати Цариці Тамари — Бурдухан, та її наречений — Давід Сослан були осетинами...

Згідно «Житію Картлі» осетини вважалися найкращими воєначальниками, а осетинські

იქმნებოდა შერეული ოჯახები და მათ შორის სისხლის-
მიერი ნათესაობაც დღითიდღე უფრო მტკიცდებოდა.

XIX საუკუნის დასაწყისში რუსეთის გამოჩენამ
კავკასიაში, და, კერძოდ, მის მიერ საქართველოს
სრულმა ანექსია-ოკუპაციამ, რადიკალურად შეცვალა
არსებული სურათი: რუსეთი შეეცადა კავკასიაში თავისი
მოკავშირეების შეძენას და ასეთ მსხვერპლად სხვებთან
ერთად ოსებიც შეარჩია. ჩრდილოეთ კავკასიის ხრიოკსა და
მშიერ მთებში მოსახლე ოსებს ერთგულების სანაცვლოდ
ბარად ჩამოსახლებას დაპირდა და ნელ-ნელა დაიწყო
კიდევ ამ იდეის ხორცშესხმა...

1918 წელს, როდესაც საქართველომ დამოუკიდებლობა
გამოაცხადა, საქართველოს ტერიტორიაზე, შიდა ქართ-
ლის მთიანეთში და ქალაქ ცხინვალშიც უკვე ცხოვრობდნენ
რამდენიმე ასეული ოსური ოჯახი. საქართველოს
სახელმწიფო დამოუკიდებლობის წინააღმდეგ მათ
გამოყენებას ჯერ თეთრგვარდიელი გენერლები,
ხოლო შემდეგ რუსეთის ბოლშევიკური ხელისუფლება
შეეცადა. სწორედ მათ მიერ იყო ორგანიზებული ე.წ.
ოსური აჯანყება ცხინვალში 1920 წლის მარტ-აპრილსა
და აგვისტო-სექტემბერში, რომელიც, ქართული
ხელისუფლება იძულებული იყო ჩაეხშო და, სამწუხაროდ,
რომელსაც მნიშვნელოვანი მსხვერპლიც მოჰყვა. 1921
წელს კი, როდესაც ბოლშევიკური რუსეთის საოკუპაციო
ჯარები საქართველოს ოთხივე მხრიდან მოადგნენ და
დაამხეს ქვეყნის დემოკრატიული ხელისუფლება, მე-13
წითელი არმიის ნაწილებმა, სწორედ ვლადიკავკაზიდან
შემოუტეეს საქართველოს და ავანგარდში კვლავ ოსებს
მოერეკებოდნენ. მაშინაც სწორედ აქ, ჯავაში იდგნენ და
ადგენდნენ საქართველოს აოხრების გეგმას წითელი
არმიის ოფიცრები, რომლებსაც წინ ისევ «ქართველთა
მიერ ჩაგრული» ოსები ეყენათ.

უნდა აღინიშნოს, რომ ცხინვალშიც და მის მიმდებარე
მთიან რაიონებშიც ოსებს კომპაქტურად არასოდეს
უცხოვრიათ და თვით საქართველოში ბოლშევიკური
გადატრიალების პირველ წლებშიაც მათი რიცხვი საოცრად
უმნიშვნელო იყო, თუმცა ამ გარემოებას ხელი არ შეუშლია
მოსკოვის იმპერიალისტური წრეებისათვის, ერთ გოჯ
მიწაზე ხელოვნური ავტონომიური ოლქი ჩამოეყალიბებინა
და საქართველოს მომავალში ადვილად ასაფეთქებელი
ნაღმი ჩაემონტაჟებინა.

გასული საუკუნის 90-იან წლებში, ჯერ კიდევ
სსრკ-ს დროს, როდესაც საქართველოში მძლავრი
ეროვნულ-განმანათავისუფლებელი მოძრაობის შედეგად
საქართველომ დამოუკიდებლობა გამოაცხადა და
ე.წ. დსთ-მაც უარი თქვა, მოსკოვმა პირდაპირ და
დაუფარავად მოუწოდა ოსებს სეპარატისტული მოძრაობის
გაჩაღებისაკენ. ოსთა გარკვეული ნაწილი მართლაც აპყვა

ჟინკი — найкращими невістками. Протягом
століть, навіть серед простого населення часто
створювалися змішані сім'ї і кровний зв'язок між
грузинами та осетинами міцнішав щодня.

У XIX столітті, з появленням на Кавказі Росії,
а саме, з анексією-окупацією Росією Грузії,
існуючий на той час стан радикально змінився:
Росія вирішила знайти собі соратників на
Кавказі, і разом з іншими такою жертвою обрала
й Осетію. Осетинам, що мешкали у густих та
голодних лісах Північного Кавказу, Росія замість
вірності пообіцяла переселити їх нижче з гір, й
потроху почала втілювати у життя свої плани...

У 1918 році, після оголошення Грузією своєї
незалежності, у регіонах Шида Картлі та у місті
Цхінвалі вжемешкали декілька сотен осетинських
сімей. Їх намагалися використовувати проти
Грузинської державної незалежності спочатку
білогвардійські генерали, а потім і більшовицька
влада. Саме ними було організоване так зване
осетинське повстання у березні-квітні та серпні-
вересні 1920 року, яке грузинська влада була
змушена придушити і яке, на жаль, принесло
багато жертв. А у 1921 році, коли окупаційні
війська Росії оточили Грузію з чотирьох сторін,
і повалили демократичну владу країни, частини
13-ої Червоної армії атакували Грузію саме
біля Владикавказу та авангардом знову гнали
осетинів. Тоді теж саме тут, у Жаві, офіцери
Червоної армії створювали план розгрому
Грузії і у яких знову попереду стояли «гноблені
грузинами» осетини.

Треба зазначити що ніколи, ні у Цхінвалі, ні
на гірських територіях поблизу нього, осетини
ніколи компактно не мешкали, і у перші роки
більшовицького перевороту у Грузії їх число було
дуже незначним, але ця обставина не завадила
імперіалістичним колам Москви створити
штучний автономний регіон на такій маленькій
території та «вмонтувати» легковибухову міну у
майбутнє Грузії.

У 90-ті роки минулого століття, ще при
СРСР, коли у результаті визвольного руху
Грузія оголосила незалежність та відмовилась
від так званої СНД, Москва прямо й неприкрито
призивала осетинів до розповсюдження
сепаратистського руху. Певна частина осетинів
справді піддалася на цю провокаційну дію Росії і

რუსეთის ამ პროვოкаციულ მოქმედებას და გააუქმა რა ოლქის საბჭოური სტატუსი, დამოუკიდებელი რესპუბლიკა გამოაცხადა. ცხადია დამოუკიდებელი საქართველოს ხელისუფლებას, როგორც ქვეყნის ტერიტორიული მთლიანობის გარანტს, არ შეეძლო უყურადღებოდ დაეტოვებინა ეს ფაქტი: 1990 წლის 11 დეკემბერს გაუქმდა სამხრეთ ოსეთის ავტონომია. ადგილი ჰქონდა ისევ რუსების მიერ პროვოცირებულ ქართულ-ოსურ შეტაკებებს, რასაც ორივე მხრიდან მოჰყვა მსხვერპლი და დევნილები.

1992 წლის სამხედრო გადატრიალების შედეგად საქართველოს ხელისუფლებაში მოსულმა შევარდნაძემ, საკუთარი თანამდებობის შენარჩუნების მიზნით, ხელი მოაწერა დაგომისის კაპიტულანტურ ხელშეკრულებას, რომლის ძალითაც ე.წ. ქართულ-ოსური კონფლიქტის ზონაში ქართველთა წინააღმდეგ მებრძოლ რუსულ სამხედრო შენაერთებს მშვიდობისმოყვითა სტატუსი მიენიჭათ. მის შემდეგ რუსების მიერ ინსპირირებულ ოსურ სეპარატიზმს კიდევ უფრო მეტი გასაქანი მიეცა და საბოლოოდ იგი გადაიქცა რუსეთის მიერ საქართველოს სახელმწიფოებრიობის და ხელისუფლების დამხობის პლანდსტარმად, საიდანაც 2008 წლის 8 აგვისტოს კიდევ დაიწყო საქართველოს ტერიტორიების რუსული აგრესია და ოკუპაცია...

უნდა ითქვას, რომ საქართველოს მთელ რაიონებსა და სოფლებში უამრავი ეთნიკურად ოსი ცხოვრობს და ქართველ მოსახლეობას არასოდეს გამოუჩენია მათ მიმართ რაიმე ჩაგვრა. უარყოფით გამოვლინებებს არც აქაური ოსების მხრიდან ჰქონია ადგილი. ქართველებიცა და ოსებიც, თუ მათ საქმეში ვინმე, მესამე დაინტერესებული მხარე არ მონაწილეობდა, ყოველთვის კეთილმეზობლურსა და ნათესაურ ურთიერთობას ინარჩუნებდნენ და დარწმუნებული ვარ, რომ მომავალშიაც ასე იქნება. ამ ომებში სამწუხაროდ, ოსები რუსული, ველიკოდერჟავული იმპერიული აზრებისა და ცნობიერების მსხვერპლი არიან, საითაც მათ ის ერთი მუჭა პროვოკატორები მიაქანებენ, ვისთვისაც პირადი კეთილდღეობა და სიმდიდრეა მხოლოდ მთავარი, რასაც ასე გულუხვად სთავაზობს კიდევ კრემლი ერთგული სამსახურისათვის. რუსეთი არ უნდა შეეგუოს იმ აზრს, რომ მისი გავლენის სფეროები ობიექტური რეალობიდან გამომდინარე, თანდათან ვიწროვდება და საზარბაზნე ხორცად წვრილ-წვრილ ეთნიკურ ერთეულებს იყენებს. თუმცა კი, ყველასათვის დღესაც ნათელია, რომ მას, ეს ბოლო ომებიც წაგებული აქვს და ოსებისთვის ის იქნება უკეთესი, რაც უფრო მალე მიხვდებიან ამას. ცალსახაა, რომ მთელი პროგრესული კაცობრიობა, მთელი ცივილიზებული სამყარო საქართველოს უჭერს მხარს, იმიტომ, რომ სიმართლე საქართველოს მხარესაა. ოსებიც სიმართლის მხარეზე უნდა დადგნენ. ეს მათთვის ჭეშმარიტებაა.

після скасування радянського режиму у регіоні, визнала незалежну республіку. Звісно, влада незалежної Грузії як гарант цілісності країни, не могла залишити цей факт без нагляду: 11 грудня 1990 року Південно-осетинську автономію було скасовано. Мали місце знов провокуйовані Росією грузино-осетинські сутички, що призвели до жертв та біженців з обох сторін.

У 1992 році після військового перевороту, Е.Шеварднадзе, прийшовши до грузинської влади, заради утримання свого посту, підписав Дагомисський капітулянтський договір, згідно якого, Російські сили, які воювали проти грузинської сторони в межах так званої грузинсько-осетинської конфліктної зони, одержали статус миротворців. Після цього, інспірований Росією осетинський сепаратизм досяг ще більшого розмаху і в кінці кінців він став плацдармом Росії для повалення грузинської влади та державності, звідки і почалась 8-го серпня 2008го року Російська агресія та окупація грузинських територій...

Треба сказати що у селах на усій території Грузії мешкає безліч осетинів, та грузинське населення ніколи не намагалися хоч якось гнобити їх. Негативного ставлення не було також і з осетинської сторони. Грузини та осетини, якщо у їхні справи не втручалася третя сторона, завжди зберігали добросусідські та родинні стосунки, і я впевнений, що так буде й надалі. У цих війнах осетини, на жаль, є жертвою російських великодержавних імперських уявлень, і у конфлікти їх штовхає та малесенька купка провокаторів, для яких головним є тільки особистий добробут і багатство, яке так великодушно пропонує їм Кремль за вірну службу. Росія не хоче погоджуватися з тією ідеєю, що, виходячи з об'єктивної реальності, її сфери впливу з часом звужуються і вона використовує дрібні етнічні меншини у якості гарматного м'яса. Але, вже для усіх зрозуміло, що вона програла останні війни і для осетинів буде краще, якщо й вони це зрозуміють по можливості раніше. Усе прогресивне людство, увесь цивілізований світ одностайно підтримує Грузію, тому, що правда на її боці. Осетини також повинні стати на бік правди. Це необхідно для них.

ცნობილი და უცნობი

ისტორია

თენგიზ ლობჯანიძე

ВІДОМА ТА НЕВІДОМА

ІСТОРІЯ

Тенгіз ЛОБЖАНІДЗЕ

ოვანე ჯავახიშვილს აქვს ერთი ფრიად საყურადღებო ისტორიული ნაშრომი: «საქართველო XVIII საუკუნის მეორე ნახევარში». მისი ეს შრომა, კომუნისტური იდეოლოგიიდან გამომდინარე, არასოდეს შესულა საბჭოური პერიოდში გამოშვებულ ისტორიის სახელმძღვანელოებში და მით უმეტეს, მას არც გასწევია სათანადო პოპულარიზაცია. სიმართლე რომ ითქვას, ეს ფაქტი არც არის გასაკვირი. ვიტყვით მხოლოდ იმას, რომ ზემოთხსენებულ ნაშრომზე (და არა მარტო მასზე) დაყრდნობით ცხადი ხდება, რომ XVIII საუკუნეში რუსეთის დაინტერესება კავკასიით და კერძოდ საქართველოთი, ნაკარნახებია იმ ამბიციურობით, რომელიც რუსეთ-ინგლისის ინტერესთა სფეროს გადაკვეთას თან ახლავს, ინდოეთის კოლონიალიზაციის დაწყებასთან მიმართებაში.

უნდა აღინიშნოს, რომ იმ დროისათვის ერეკლე მეორის კარზე მოღვაწეობდა და სამეფო ოჯახთან ძლიერ დაახლოებულ პირად ითვლებოდა რუსეთის ქვეშევრდომი, არტილერიის სპეციალისტი, ბატონიშვილთა აღზრდაში მონაწილეობის მიმღები, ვინმე რეინგესი. უდავოდ ამ პიროვნების დამსახურებაა, XVIII საუკუნეში მუსულმანური სამყაროს შემოტევებისაგან დაოსებული ქართული სახელმწიფოს, ერთმორწმუნე რუსეთთან დაახლოების იდეის პრიორიტეტი იმდროინდელ ქართული საზოგადოებრივობის აზროვნებაში, მიუხედავად იმისა, რომ ამ იდეას ჩვენში დიდგვაროვანთა უმეტესი ნაწილი ეწინააღმდეგებოდა, იმდროინდელი მეფის კანცლერ — სოლომონ ლიონიძის ხელმძღვანელობით. ასე იყო თუ ისე, ფაქტია ის, რომ გარსევან ჭავჭავაძის მოთავეობით, საქართველომ გადაწყვიტა

ვანე Джавахішвілі має одну визначну історичну працю: «Грузія у другій половині XVIII століття». Його ця праця, виходячи з комуністичної ідеології, ніколи не входила в підручники, які друкувалися в радянські часи і більш того, він ніколи не був належно популяризований. Правду кажучи, цей факт не є несподіваним. Скажу тільки те що, опираючись на вищезазначену працю (і не тільки на неї) стає зрозумілим, що у XVIII столітті, зацікавленість Росії Кавказією та особисто Грузією, продиктований тією амбіційністю, яка присутня при перетині російсько-англійської сфери інтересів, стосовно початку колонізації Індії.

Треба зазначити, що в той час, при царі Ерекле другому служив, та вважався дуже наближеною до царської сім'ї людиною, російський підлеглий, спеціаліст артилерії, беручий участь у вихованні царевичів, Рейнегс. Без сумніву, заслугою цієї людини є пріоритет ідеї зближення з одновірною Росією, грузинської держави, послабленою від нападів мусульманського світу у XVIII столітті, у розумінні грузинського суспільства, не дивлячись на те, що серед нас, більшість вельможності суперечило цієї ідеї, під керівництвом тогочасного канцлера Царя — Соломона Леонідзе. Не дивлячись на це, факт, що під керівництвом Гарсєвана Чавчавадзе, Грузія вирішила

ხელი მოეწერა მფარველობით ტრაქტატზე, რომელიც 1783 წლის გეორგიევსკის ტრაქტატის სახელწოდებით არის ცნობილი და რომელიც ბევრ სხვა პუნქტთან ერთად მოიცავდა რამოდენიმე, საქართველო-სათვის სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვან პუნქტს, კერძოდ კი:

— მართლმადიდებლობის დაცვას — ქართული ეკლესიის ავტოკეფალიის შენარჩუნებას;

— საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობის დაცვას;

— საგარეო და საომარი მოქმედებების წარმოებაში რუსეთის პრიორიტეტს;

— ორი, თანაწორუფლებიანი სახელმწიფოსაგან ერთმანეთის საშინაო პოლიტიკაში სრულ ჩაურევლობას და სხვა.

18 წელი ეყო მოთმენად რუსეთს, რათა არ გამოეჩინა ნამდვილი სახე და არ დაერღვია ძმურად განწყობილ, მეზობელ სახელმწიფოსთან თანასწორ უფლებებზე დადებული ნებაყოფლობითი ხელშეკრულება. მის მიერ პირველი გადადგმული ნაბიჯი, რომლის მეშვეობითაც რუსეთის მზაკვრული ჩანაფიქრის საშუალოზე გამოტანა გახდა შესაძლებელი, იყო ის, რომ რუსეთმა, 1801 წელს გააუქმა საქართველოს ეკლესიის ავტოკეფალია და უძველესი ქართული მართლმადიდებლური ეკლესია რუსეთის სინოდის ეგზარხოს დაუმორჩილა. რუსეთმა საქართველოს სამეფო გაყო ორ ნაწილად, თბილისისა და ქუთაისის გუბერნიად, გააუქმა სამეფო ხელისუფლება და ქვეყნის მართველობის სადავეები მთავარმართებელს, ანუ რუსეთის მეფისნაცვალს გადასცა.

ბუნებრივია, რომ რუსეთის გაუგონარი ვერაგობით აღშფოთებულმა ქართველმა ერმა, მის ასეთ ქმედებას საყოველთაო აჯანყებების მთელი, 12 წლიანი ციკლი დაუპირისპირა, რომელთაც სათავეში სამეფო ტახტის მემკვიდრე, ალექსანდრე ბატონიშვილი ედგა. 1801, 1803, 1804, 1810, 1811, 1812, 1813 წწ. — აი საყოველთაო აჯანყებათა თარიღები. მათვე ერთი თვალის გადავლენაც კი საკმარისია იმის წარმოსადგენად, თუ რა შეუპოვარი წინააღმდეგობა გასწია სრულიად საქართველომ მოღალატე რუსეთის წინააღმდეგ წამოწყებულ თავისუფლებისთვის ბრძოლაში. მართალია ამ აჯანყებებს სასურველი შედეგი არ მოჰყოლია და ქვეყანა კვლავ «ერთმორჩენე ძმის» უღელქვეშ გმინავდა, მაგრამ ამ აჯანყებათა მნიშვნელობა ქართული სულის გაძლიერებისა და თავისუფლებისათვის ბრძოლის საქმეში უდავოდ ცალსახა როლის მატარებელია.

აჯანყებებში მიღებული ჭრილობების მოშუშებას საქართველომ თითქმის 20 წელი მოანდომა და 1832 წელს სოლომონ დოდაშვილის ხელმძღვანელობით ქვეყანაში თავადმზნაურთა შეთქმულების ტალღა აგორდა, რომლის მიზანიც რუსეთის საქართველოდან განდევნა და ქვეყანაში დემოკრატიული მონარქიის დაწესება გახლდათ. სამწუხაროდ დამოუკიდებლობისათვის გამართულ ბრძოლის ამ ეტაპზე საქართველოს გამარჯვება არ ეწერა, შეგნებულად თუ შეუგნებლად შეთქმულება გაიცა. სოლომონ დოდაშვილი და მასთან ერთად ათეულობით სხვა შეთქმულნიც შეიბერეს და რუსეთის სხვადასხვა გუბერნიებში გადასახლეს.

აღსანიშნავია, რომ XIX საუკუნის პირველი ნახევარი, ქართველთა მიერ განხორციელებული, დამოუკიდებლობისათვის ბრძოლის

პიქსატი პროტექტორალნი ტრაქტატი, ყკიი ვიდომი ყ ჲეოყუ ვნუტრიშნო პოლიტიკი ოდნიეი ჳ დვოჲ რივნოპრავნიჲ კრაინი;

— ტა ინიჲ.

18 როკივ ტერიპინია დოსატნიო დლი როსიი, ჳობ ნე პოკაჳატი სპრავჳნი ლიჳე ტა ნე პორუშითი დოგოვირ, უკდალენი ჳ სუსიდნიი დერჳჳოი, ჳსნოვანი ჲ რივნიჲ პრავაჲ. პერიშიმკროკოჲ, ჳრობლენიჲ როსიეი, ჳა დოპოჳოგო ყოგო სტოლო მოჳილენიე ვისვიტლენიე იი ოჳევიდნოგო ნამირუ, ბუვ თოი, ჳო როსია ყ 1801 როკივ სკაჳოვალა ავტოკეფალიე გრუჳინსკოი ჳერკვი ტა პიდკორილა სინოდუ ეგზარჳოხოს როსიი ნაიდავნიშუ გრუჳინსკუ პრავოსლავნუ ჳერკვუ. როსია როჳდილა გრუჳინსკუ დერჳჳუ ნა დვი, — ტბილისკუ ტა კუტაისკუ გუბერნიი, სკაჳოვალა ჳარსკუ ვლადუ ტა პერიდალა კერუვანიე დერჳჳი როსიისკოჳ მოჳნოვლადცი.

პრიოდნიო, ჳო, გრუჳინსკიი ნაროდი, ობურენი ჳკიმ ნესლიჳანიჲ კლიტვოპორუშენიეჲ როსიი, პროტისტავი ჳკიი დიი, 12 რიჩნიი ჳიკლი ჳაგალნოგო პოვსტანიე, დჳერელოჲ ყოგო ბუვ, სპადკოეჳეჳ ჳარსკოგო პრესტოლუ, ალესანდრე ბატონიშვილი. 1801, 1803, 1804, 1810, 1811, 1812, 1813 რრ. — ჳე დატი ვსეჳაგალნიჲ პოვსტანიე. იჳნოგო პერილადუ ვჳე დოსატნიო დლი უჳილენიე თოგო, ყკიი ბესტრაშინიი ოპირ ჳინილა გრუჳიე ყ ვიინი ჳა სვობოდუ პროტი ჳრადნიჳკოი როსიი. პრავდუ კაჳუჳი, ჳი პოვსტანიე ნე პრინესლი ბაჳანოგო რეზულტატი, ტა კრაილა ჳნოვ პერიბუვალა პიდი გნობლენიეჲ «ედიონივრიუჳოგო ბრატა», ალე ვაჳილვიეჳ ჳიჳ პოვსტანიე დლი უკრილენიე გრუჳინსკოგო დუჳუ ტა ყ სპრავი ბოროტბი ჳა ნეჳალენიეჳ, ბეზუმოვნიო ე ნოსიეჲ ედინოი როლი.

გრუჳიე პოტრებუვალა 20 როკივ დლი ჳოგენიე რან, ოტრიმანიჲ ნე რეზულტატი ჳიჳ პოვსტანიე ტა 1832 როკუ პიდი პროდოჲ სოლოჲონა დოდაშვილი ყ კრაიიი პოჳალაჳ ჳვილა ჳნოვ დვორიანსტა, ჳეოჳ ყოი ბულო ვიგნანიე როსიი ჳ გრუჳიი ტა ჳსნოვანიე ნე კრაიიი დემოკრატიჩნოი მონარქიი. ნაჳილ ი ნა ჳოჳოჲ ეტაპი ბოროტბი ჳა ნეჳალენიეჳ პერიჳოგა გრუჳიი ნე სუდილასა, ტა სვიდოჳო ჳი ნესვიდოჳო, ჳნოვა ბულა ვიდანა. სოლოჲონა დოდაშვილი ტა დესატიკა ინიში ჳნოვნიკივ ბულო ჳოჳპლენო ტა პერისელენო ნე რიჳნი გუბერიი როსიი.

ტრება ვიძნაჳიტი, ჳო პერილა პოლოვინა XIX სტოლიტი, ვიჳნაჳაეჳჳა პრევედენიე ჳბროიიი ფორმი ბოროტბი ჳა ნეჳალენიეჳ, ჳდიჳსნენოი გრუჳინაჲი, ჳე ე ჳროჳმილიჲ, თოჳ ჳო, ჳენეპოკოენა როსიისკოჳ ჳრადოჳ, გრუჳიე ნე მალა ბ ინიშოგო ვიჳოდუ ყ თოი ჳას. ალე პოსილანიე ნა ნაჳიანიე ჳა კორონოჲ გრუჳინსკოი მოლოდი ტა ვიჳიდი ნე ინიი სფერი დიჳილნოტი, სპრიჳ როჳიერიენიე გრუჳინსკოგო პოლიტიჩნოგო მისლენიე ტა პოშუკ ნოჳიჳ ჳილჳივ ბოროტბი ჳ ჳაჳოივნიკოჲ, პრინესლო გრუჳიი თე ჳო, ჳ 60-ჲ როკივ XIX სტოლიტი პოჳინაეჳჳა დლი ნაჳ ნოჳიი ეტაპი, დო თოგო ჳასუ ნევიდოჳოი ფორმი პოლიტიჩნოი ბოროტბი პროტი როსიი. ბეზუმოვნიი ლიდერო ტა ოდუჳოტვორუჳაჳეჲ ბუვ ველიკიი ილია ჳაჳაჳადჳე. ფორმა ბოროტბი ვსე ბილჳ

შეიარაღებული ფორმის წარმოებით არის გამორჩეული და ეს გასაგებია, რამეთუ რუსეთის ვერაგობით აღტკინებულ ქართულ სულს სხვა არც არა გზა და ხერხი ექნებოდა იმ დროისათვის დარჩენილი. მაგრამ, ახალი თაობების უცხოეთში სასწავლებლად თუ სხვა რამ სახის სამოღვაწო ასპარეზზე გასვლამ, ხელი შეუწყო ქართული, პოლიტიკური ცნობიერების გაფართოებას და დამპყრობელის წინააღმდეგ ბრძოლის ახალი ფორმების ძიებამ, საქართველოს შედეგად ის მოუტანა, რომ XIX ს. 60-იანი წლებიდან იწყება რუსეთის წინააღმდეგ პოლიტიკური ბრძოლის — ჩვენთვის, მანამდე ბრძოლის უცხოში ფორმის — ახალი ეტაპი. ამ ბრძოლის უთუო ლიდერი და სულისჩამდგმელია დიდი ილია ჭავჭავაძე. პოლიტიკური ბრძოლის ფორმა სულ უფრო იხვეწება და ძლიერდება. 90-იანი წლებიდან დამპყრობელი რუსეთის წინააღმდეგ საქართველოს დამოუკიდებლობის მოთხოვნით მიმდინარე პოლიტიკური ბრძოლა, სცდება იმპერიის სამღვრებს და იგი უკვე ფართო ფრონტით წარმოებს ევროპის რიგ ქვეყნებშიაც, მსოფლიოში მოღვაწე, გამოჩენილ ქართველთა მიერ. სწორედ, რომ XIX საუკუნის მეორე ნახევარსა და XX საუკუნის დასაწყისში წარმოებული პოლიტიკური ბრძოლის შედეგია 1918 წლის 26 მაისის საქართველოს დამოუკიდებლობის აქტი.

საქართველომ დამოუკიდებლობის შენარჩუნება თითქმის 3 წლის მანძილზე შესძლო. ვინც ოდნავ მაინც ჩახედულია მსოფლიოს ისტორიის იმდროინდელ ბატალიებში, დამერწმუნება, რომ მაშინდელი მსოფლიო მოვლენების ფონზე (1918–1921 წწ.), ამ მოვლენათა ეპიცენტრში მყოფი ისეთი მცირე სახელმწიფოსაგან როგორც საქართველოა, სამი წლით დამოუკიდებლობის შენარჩუნება, — ეს გმირობაზე უფრო მეტია. “ჩაგრულ ერთა დამხმარედ” მოვლენილი რუსეთის მხრიდან განხორციელებულმა არნახულმა მშაკვრობამ, საქართველოს ახალგაზრდა სახელმწიფოს კვლავ აჯანყებების ტალღით გადაუქროლა და მისი მოსახლეობის საუკეთესო ნაწილის განადგურება გამოიწვია. ამ პერიოდისათვის ცნობილია ორი: — 1922 წლის ხევსურეთის და 1924 წლის საერთო ქართული აჯანყებები, რომელთა ხელმძღვანელად და სულისჩამდგმელად XX საუკუნის ქართველი გმირი — ქაქუცა ჩოლოყაშვილი მოგვევლინა. ცხადია, მცირერიცხოვანი ერის მიერ წარმოებული თავდაცვითი ომი, თუკი იგი დამპყრობელის წინააღმდეგ მარტოდ, სხვათაგან ბეჭემაგვრებად და მიუთმეტეს მიტოვებულად იბრძვის, ყოველთვის განწირულია დასამარცხებლად. არა მგონია ეს არ სცოდნოდათ ჩოლოყაშვილს და სხვა, ათასობით, მამულისათვის მებრძოლ ქართველთ. მაგრამ, სწორედ რომ გარდაუვალ დამარცხებასთან არშეგუებაა ის ფენომენი, რომელიც ასე მძლავრობს ყოველი ჭეშმარიტი ქართველის სულში, რამეთუ სიმართლისათვის უთანასწორო ბრძოლაში შებმა, თვით ამ სიმართლის დღევრძელობის საწინდარია. ასე იყო, ასე არის და ასე იქნება მარად, ვიდრე იარსებებს ერთი ქართველიც კი...

მივებრუნდები საქართველო-რუსეთის ურთიერთობებს დავით გიგინეი, რომ ქართველთა ბრძოლა დამოუკიდებლობის აღდგენისათვის და მაშასადამე აგრესიული, დამპყრობლური დამოკიდებულება რუსეთის მხრიდან აქ არ შემწყდარა. ყოველივე ზემოთთქმულს თან ერთვის:

1937–38 წლებში საერთო საბჭოური მასშტაბით განხორციელებული ტერორი სსრკ-ში შემაჯალ რესპუბლიკების

ვდოსკონალებსა და პოსილებს. 3 90-х років політична боротьба, потребувана грузинською незалежністю проти завойовницької Росії, розповсюджується за межі імперії та ведеться вже широким фронтом у ряді країн Європи, в усьому світі працюючими видатними грузинами. Акт незалежності Грузії 26 травня 1918 року є результатом саме розпочатої політичної боротьби у другій половині XIX століття та на початку XX століття.

Грузія зуміла утримати незалежність на протязі 3 років. Хто має уявлення про історичні баталії світової історії того часу, погодиться, що на фоні тогочасних світових подій (1918–1921рр.), бути в епіцентрі цих подій від такої маленької нації, як Грузія, — це більш ніж героїзм. Але, повернемось до імперіалістичних планів Росії, до її великодержавного духу та хворого намагання — поневолити та підкорити маленькі нації. На цей раз, імперський дух Росії, одягнутий у красний одяг, який верещав про рівність народів, набрав силу та знов повернувся до Грузії та вже, мотивом звуження зі сторони Грузії живучих у нас етнічних меньшин, знов впроваджує анесію-окупацію суверенної держави. Неслихана агресія, впроваджена зі сторони Росії, яка «явилась для допомоги гнобленим народам», знов пройшлася хвилею повстання над молодою грузинською державою та викликала знищення кращої частини її суспільства. До цього часу відомі два повстання: Хевсеретське — 1922 року, та загальногрузинське повстання 1924 року, лідером та провідником яких, був грузинський герой XX століття — Какуца Чолокашвілі. Звісно, оборонна війна малоکیلкісної нації, якщо вона не має підтримки, та більш того є покинутою від всіх, завжди приречена на поразку. Не думаю, що, Чолокашвілі та тисячі інших військових, не знали цього. Але саме не підкорення до думки безумовної поразки є тим феноменом, який сяє у серці кожного істинного грузина, тому що, саме боротьба в нерівній боротьбі за правду, є передумовою тривалості цієї правди. Так було, є, і буде, доки існує хоч один Грузин...

Я, тут намагався зосередити увагу на тих етапах, впровадженій грузинами, військовій чи політичній боротьбі, які впроваджували істинні грузинські сини проти завойовницької політики Росії до певного етапу, тобто до того часу, після якого, більшовицька Росія, зрадою, терором та іншими засобами затвердила свій політичний імідж на міжнародній арені, тобто до початку другої світової війни. Взагалі цьому дуже сприяв прихід в Європу нової небезпечної сили — Фашизму, Європа вже була зайнята для боротьби з Росією.

Повернувшись до грузино-російських відносин та скажу, що грузинська боротьба за відновлення незалежності і таким

იური შერბაკი:

«ჩვენ ვცხოვრობთ დიდი გაურკვევლობის ეპოქაში»

ЮРІЙ ЩЕРБАК:

«МИ ЖИВЕМО У СВІТІ ВЕЛИКИХ НЕВИЗНАЧЕНОСТЕЙ»

— იური ნიკოლოზის ძე, როგორ კომენტარს გაუკეთებდით ამ ბოლო დროს საქართველოში მიმდინარე პროცესებს, რუსეთის სამხედრო თავდასხმას საქართველოზე და როგორ აღიქმება ეს მოვლენები მეორე მსოფლიო ომის შემდგომი მსოფლწესრიგის ფონზე?

— ვთვლი, რომ საქმე გვაქვს ძალიან სერიოზულ, ასე ვიტყვოდი, ისტორიულ მოვლენასთან. ამ მოვლენებმა, რომლებიც დაკავშირებულია რუსეთ-საქართველოს კონფლიქტთან, მთლიანად გადასაზღვრეს ჰელსინკის შეთანხმება და ბოლო მოუღეს იმ სათუო, მაგრამ მაინც მშვიდობას, რომელიც ევროპაში სუფევდა. ამ მოვლენებმა მთლიანად გადასაზღვრეს იმ თაობების მონაპოვარი, რომლებიც ცდილობდნენ, რომ ევროპის ქვეყნებს ემოქმედათ გარკვეული კოორდინატების სისტემაში, რათა დაცული ყოფილიყო სახელმწიფოთა ტერიტორიული მთლიანობა, მათი საზღვრების ხელშეუხებლობა და პატივი ეცათ ყველა ქვეყნის სუვერენიტეტისათვის, ქვეყნებისა, რომლებიც მოიცავენ მცნებას — «დიდი ევროპა» ვლადიმერსტოკიდან ვანკუვერამდე. ჰელსინკის შეთანხმება დიდი მონაპოვარი იყო «ცივი ომის» პირობებში, ჯერ კიდევ მაშინ, როცა საბჭოთა კავშირს ბრენევი მართავდა და მიუხედავად იმისა, რომ იყვნენ სკეპტიკოსები, რომლებიც ეჭვის ქვეშ აყენებდნენ ამ შეთანხმებას — იგი სრულდებოდა. საბჭოთა კავშირის დაშლასაც არ შეუცვლია ეს პრინციპები, ყველა ყოფილმა საბჭოთა რესპუბლიკამ, დამოუკიდებლობა საბჭოთა პერიოდში მოქმედი საზღვრების ფარგლებში გამოაცხადეს და ბალანსი ერთი მისხალითაც არ დაურღველა. ასე განსაკუთრებით, დსთ-მაც კი აღიარა პრინციპი სახელმწიფო საზღვრების ხელშეუხებლობის შესახებ, იმ ტერიტორიული დაცვის შესახებ, ჰელსინკის შეთანხმებისას რომ იქნა მიღებული. ჩეხოსლოვაკიაშიც, რომელიც მშვიდობიანი გზით გაიყო, არ დარღვეულა საზღვრის პრინციპი იმდენად, რამდენადაც ჩეხეთიც თავის საზღვრებში დარჩა და სლოვაკეთიც. ამიტომ ამ ქვეყნებს ჰელსინკის შეთანხმების დარღვევაში ვერ დავადასაშუალებთ. გამოყენებული კი იქნა ეროვნული თვითგამორკვევის პრინციპი, მაგრამ იგი მთლიანად ეფუძნებოდა ჰელსინკურ მსოფლმწყობას და ამიტომ ის, რაც ახლა

— **Ю**рію Миколайовичу, як Ви прокоментуєте процеси, що відбуваються в Грузії, вторгнення Росії в Грузію? Як ця ситуація сприймається на фоні світоустрою, що склався після Другої світової війни?

— Я вважаю, що сталася вкрай серйозна і, не побоюся назвати це слово, історична подія. Події, пов'язані з російсько-грузинським конфліктом, перекреслили Гельсінські угоди й той хиткий, але усе ж таки мир після Гельсінкі, який був на європейському просторі. Вони повністю перекреслюють всі досягнення тих поколінь, які намагалися зробити так, аби європейські країни діяли в

მოხდა ატომური სახელმწიფოს სამხედრო ძალის უხეში ჩარევით, სახელმწიფოსი, რომლის სამხედრო ძალა ბევრად აღემატება პატარა საქართველოს სამხედრო ძალებს, ეს მეტად საშიში და საგანგაშო პრეცედენტი და თვალნათლივ გვიჩვენებს, რომ ამოქმედდნენ ახალი პრინციპები, მტაცებლური, იმპერიული პრინციპები, რომლებმაც შეიძლება სერიოზულ შეცახებებამდე, ასე განსავით, მსოფლიო კონფლიქტამდეც კი მიგვიყვანოს. ეს წარმოადგენს რამდენიმე ტენდენციის გამოვლინებას: უპირველეს ყოვლისა, ლაპარაკია სარესურსო ბაზის შემცირებაზე, ენერგორესურსებზე, რომელიც სულ უფრო და უფრო მცირდება მსოფლიოში და იგი, ვინც ფლობს ენერგორესურსებსა და მათი ტრანსპორტირების გზებს, სწორედ იგი კარნახობს თავის ნებას სხვა ხალხებს. ეს ძალის დოქტრინაა, სხვა ქვეყნის, სხვა ხალხის მიერ თავსმოხვეული, ძალისა, რომელიც არაფერს უწევს ანგარიშს და ამიტომაც ეს მოვლენათა საკმაოდ საშიში განვითარების გზაა, რადგან შეიძლება ამოქმედდეს «დომინოს» ეფექტი, — მსგავსი პრინციპით დაპყრობილ ან გაყოფილ ქვეყნებს შეუძლიათ საომარი მოქმედებები დაიწყოთ. გაყვნილ კონფლიქტთა რიცხვი გაიზარდა და, რა თქმა უნდა, ეს პრინციპი, თუკი ამას შეიძლება პრინციპი ეწოდოს, პირველ რიგში რუსეთს ავნებს — ის რაც ჩვენთვის მოხდა, ეს პირველი მცდელობა იყო რუსეთის ტერიტორიაზე დამოუკიდებელი ტერიტორიული წარმონაქმნის შექმნისა. ხალხმა დამოუკიდებლობა აღიარა, მათ არ სურდათ ყოფილი იმპერიის მიერ თავსმოხვეული კანონებით ცხოვრება და ეს მცდელობა კი სასტიკი ძალით იქნა ჩახშობილი. აი, სწორედ იქ იყო ნამდვილი გენოციდი — გავლიტეს მშვიდობიანი მოსახლეობა, პრაქტიკულად, გაანადგურეს ჩეჩენი ხალხის გენოფონდი. მაშინ რუსეთმა ამას წესრიგის დამყარების კონსტიტუციური უფლება უწოდა. მაგრამ, როდესაც საქართველომ განაცხადა თავისი უფლების შესახებ (იქნებ შეცდომით ჩაატარა ეს ოპერაცია, ამაზე ჩვენ ვერ ვიმსჯელებთ, ეს ქართველი ხალხის საქმეა, ჩვენ აღარც კი ვიცით ყველა დეტალი) — წესრიგი დამყარებინა თავისსავე ტერიტორიაზე, რომელსაც 8 აგვისტომდე არავინ ეკამათებოდა, რუსეთმა ეს გენოციდად, ეთნიკურ წმენდად მონათლა (ეს საეჭვო განცხადებაა, არავითარი დამადასტურებელი საბუთი ამისა არ არსებობს) და საქართველოს ტერიტორიაზე მაშინვე, წინასწარ მოფიქრებული, ინტენსიური სამხედრო ოპერაცია დაიწყო. რუსეთის შეიარაღებული ძალების სამიზნედ იქცა საქართველოს სამხედრო და სახელმწიფო მართვის ობიექტები, ოკუპირებული იქნა ქვეყნის ტერიტორიის მესამედი და პარალიზებული იქნა მთელი სახელმწიფო მექანიზმი. საქართველოს უდიდესი მატერიალური ზარალი მიაყენეს, დაიღუპა ხალხი, შეიქმნა ლტოლვილთა ახალი პრობლემა, ეს მაშინ, როდესაც ლტოლვილთა ჯერ კიდევ ძველი პრობლემა იყო გადაუჭრელი, ლაპარაკია აფხაზეთიდან და ოსეთიდან ლტოლვილ ასობით ათას ადამიანზე, ლტოლვილთა ახალი ტალღა რომ მიემატა, ეს პატარა ქვეყნისათვის, რომელიც დიდი ვაი-ვაგლახით ცდილობს გამოვიდეს იმ მძიმე კრიზისიდან, 90-იანი წლებიდან რომ იმყოფება — ურთულესი საქმეა. ამას მიემატა ახალი კრიზისი, ახალი მსხვერპლი, ახალი ნგრევა, ჩვენს თვალწინ ანადგურებენ საერთაშორისო თანამეგობრობის ერთ-ერთ პატივცემულ, ღირსეულ, მრავალი საერთაშორისო ორგანიზაციის

პევნი სისტემი კოორდინატ, დотримувались територіальної цілісності, незмінності державних кордонів та поважали суверенітет усіх країн, які входять в поняття Великої Європи від Владивостоку до Ванкувера. Гельсінські угоди дійсно були великим досягненням, їх дотримувались навіть під час розпаду «холодної війни», за часів правління Брежнєва в Радянському союзі, хоча деякі скептики думали й говорили, що навряд чи це можливо. Загалом, навіть розпад СРСР не зрадив принципам цих угод, оскільки всі пострадянські республіки проголосили свою незалежність в рамках діючих уже в радянські часи кордонів й ані на метр не порушили цього балансу — фактично організація СНД стояла на тому, що кордони не можна змінювати силою й що буде дотримано саме того територіального поділу, який склався ще за часів Гельсінської угоди. Якщо говорити про Чехословаччину, яка мирно розпалась, там також не був порушений принцип кордонів, оскільки і Чехія залишилася у своїх кордонах, і Словаччина. Тому ці країни не можна звинуватити в тому, що вони порушили Гельсінську угоду. Так, певний принцип національного самовизначення був застосований, та він все одно базувався на Гельсінському світоустрої. Тому нещодавній прецедент, коли суверенітет Грузії був грубо порушений військовою силою ядерної країни, країни, сила якої в багатобогато разів перевищує сили маленької Грузії, є найбільш небезпечним і тривожним, оскільки показує, що зараз почали діяти нові принципи — хижацькі, імперські — принципи, котрі можуть призвести до надзвичайно серйозних зіткнень і навіть до світового конфлікту. Це є вираженням кількох тенденцій: по-перше, мова йде про скорочення ресурсної бази, про енергоресурси, кількість яких у світі постійно зменшується, і саме той, хто володіє енергоресурсами і шляхами їх доставки, диктуватиме свою волю іншим народам. Це доктрина сили, яка нав'язується іншою державою, сили, котра ні з чим не рахується. І це є свідченням дуже небезпечного шляху розвитку, який здатний призвести до ефекту «доміно», коли країни, захоплені або розділені за таким принципом, можуть розпочати бойові дії. Кількість заморожених конфліктів збільшиться, з'являться нові. Звичайно ж, цей принцип, якщо його можна так назвати, вдарить насамперед по Росії, адже те, що сталося в Чечні, було першою спробою створення незалежного територіального утворення всередині Росії. Цілий народ проголосив свою незалежність. Він не хотів жити за законами, нав'язаними колишньою імперією, і цю спробу подавили жорстокою силою. Ось там був справжній геноцид, бо там знищили мирне населення, і практично був підірваний генофонд чеченського народу. Росія назвала це тоді своїм конституційним правом наведення порядку. А коли Грузія заявила про своє право (і, можливо, помилково провела цю

წევრ ქვეყანას, რომლის ტერიტორიას მსოფლიოს არცერთი სახელმწიფო ეჭვქვეშ არ აყენებდა, მიუხედავად მანდ არსებული თვითგამოცხადებული რეჟიმებისა. ამგვარად, ჩვენ მივიღეთ ძალიან საშიში პრეცედენტი, რომელმაც შეიძლება „ცივი ომის“ განახლება გამოიწვიოს, შეიძლება სხვა ფორმით, მაგრამ ეს მოვლენათა განვითარების სრულიად შესაძლო ვარიანტია. გარდა ამისა, რუსეთის სახით ჩვენ მივიღეთ აგრესიული და არაპროგნოზირებადი პარტნიორი, რომელიც უკვე უკრაინასაც თავის პრეტენზიებს უცხადებს. მიმდინარეობს სასტიკი, აგრესიული პროპაგანდა, ინფორმაციული ომი უკრაინის წინააღმდეგ და საერთაშორისო მოღვაწეთა აზრით — დავასახელებ თუნდაც საფრანგეთის საგარეო საქმეთა მინისტრს ბერნარდ კუმერს, ამერიკელ დიპლომატს რიჩარდ ჰოლბრუკს — რუსეთის მორიგ სამიზნედ იქცევა უკრაინა. მე კი ვთვლი, რომ შემდეგი იქნება დნესტრისპირეთის რესპუბლიკა: განახლება ძველი კონფლიქტი, მოღოდვას წარუდგენენ ახალ, სერიოზულ ულტიმატუმს, ჩემი აზრით, ეს იქნება მოთხოვნა უკრაინა-მოღოდვის საზღვარზე რუსეთის მუდმივმოქმედი სამხედრო ბაზის შექმნისა, ან მოაწყოებენ რაღაც პროვოკაციას და შეიძლება საომარი მოქმედებები დაიწყო. ამგვარად, კონფლიქტი განახლდება და ევროპის — ევროკავშირის, ნატოს საზღვრებთან შეიქმნება სამხედრო მოქმედებების სერიოზული კერა. რაც შეეხება უკრაინას, ბევრი იზიარებს იმ აზრს, რომ ამ თვალსაზრისით უკრაინის ტერიტორიაზე საშუალო წერტილს ყირიმის წარმოადგენს, განსაკუთრებით — სევასტოპოლი. იქ, რუსეთის შავი ზღვის ფლოტის მუშევრებით ძალზე იოლია გარკვეული ჯგუფის შენახვა და რაღაც აბსურდული ტერიტორიული წარმონაქმნის, ვთქვათ, «უკრაინისა და ყირიმისაგან დამოუკიდებელი სევასტოპოლი»-ს გამოცხადება და შემდეგ — ამ მოვლენების მთელ ყირიმზე გავრცელება. თავდაპირველად იქნება რაღაც წერტილი, რომლისთვისაც ძნელი იქნება წინააღმდეგობის გაწევა, რადგან ნებისმიერი პოლიტიკური ან სამხედრო მოქმედება რუსი მოსახლეობის უფლებათა დაცვის ცრუ ლოზუნგით იწყება. იქ, მოსახლეობის დიდმა ნაწილმა, უკრაინის კანონმდებლობის უხეში დარღვევით, უკვე მიიღო რუსეთის ფედერაციის მოქალაქეობა. უკრაინის კანონი ითვალისწინებს შემდეგს: თუ რუსეთის მოქალაქის პასპორტი გაქვს, უნდა გამოხვიდე უკრაინის მოქალაქეობიდან. მორჩა და გათავდა! შემდეგ კი უნდა გადაწყვიტო საკითხი, თუ რის საფუძველზე ცხოვრობ უკრაინაში, ან საცხოვრებლად რუსეთში უნდა გადაბარგდე. აი, რა შედეგი მივიღეთ. რა თქმა უნდა, რუსეთი ფარისევლურად, თვალთმაქცურად იფარებს კოსოვოს მოვლენებს. კოსოვოს მოვლენები ძალიან სერიოზული და არასასიამოვნო იყო, რადგან ამ მოვლენებმა პირველად შექმნეს იურიდიული კაზუსი, იურიდიული პრეცედენტი იმისა, რომ ქვეყანას თურმე შეიძლება ტერიტორიის ნაწილი წაჰგლიჯო. დასავლეთი კი ადასტურებს, რომ აფხაზეთის, ოსეთისა და კოსოვოს შორის არავითარი ანალოგია არ არსებობს და არაერთი არგუმენტი მოჰყავთ ამის დასტურად, ერთ-ერთი არგუმენტი ისაა, რომ კოსოვო 7 წლის განმავლობაში გაეროს მეურვეობის ქვეშ იყო და ამ ტერიტორიას სერბები არ აკონტროლებდა, მას სხვა სტატუსი ჰქონდა, მიუხედავად ამისა,

ოპერაციю — не нам судить, бо мы еще не знаем всех деталей; це потрібно судити грузинському народу) навести конституційний лад на своїй території, яке ніхто не заперечував до подій 8 серпня, Росія оголосила це геноцидом, етнічними чистками (хоч дане твердження досить сумнівне, ніяких серйозних доказів цьому немає), і негайно провела добре продуману військову операцію, так би мовити, інтенсивного типу, коли військами були подавлені усі центри державного управління на території Грузії, коли ця територія була на 1/3 окупована, і коли весь державний механізм був фактично паралізований. Грузії було завдано великих матеріальних збитків, загинули люди і склалась нова проблема біженців, хоча й стару ще не вирішили, адже це сотні тисяч людей, які свого часу тікали з Абхазії та Південної Осетії. Зараз до них приєдналися нові біженці, тому це складно для маленької країни, яка заледве почала виходити з надзвичайно глибокої кризи 90-х років, до якої тепер додалася нова криза, нові жертви, нові руйнування. Йде абсолютне нищення країни, яку вважають у світовому співтоваристві. Країни, котра є членом багатьох міжнародних організацій. Країни, територіальну цілісність якої жодна зі світових держав, я повторюю, до цих подій не піддавала сумнівам, не зважаючи на існування там самопроголошених режимів. Таким чином, ми отримали дуже небезпечний прецедент, який може призвести до відновлення «холодної війни», нехай в інших формах, але це цілком вірогідний розвиток подій. Крім того, в лиці Росії ми побачили агресивного, непередбачуваного партнера, котрий уже висуває Україні свої претензії. Іде люта, агресивна пропаганда, інформаційна війна проти України, і на думку багатьох міжнародних діячів, — назву хоча б міністра закордонних справ Франції Бернарда Кушнера, або колишнього видатного американського дипломата Річарда Холбрука, — наступною мішенню буде Україна. А я вважаю, що наступною буде Придністровська Республіка: станеться розконсервування старого конфлікту, Молдові буде пред'явлений якийсь ультиматум. Я гадаю, буде висунута вимога утворити постійно діючу російську військову базу на кордоні України та Молдови, або виникне якась провокація, і можуть початися бойові дії. Таким чином, конфлікт буде розморожений, і Європа матиме біля своїх кордонів — кордонів Євросоюзу і НАТО — дуже серйозний осередок бойових дій. Стосовно України всі сходяться на тому, що на її території небезпечною точкою в цьому плані є Крим, особливо Севастополь, де з допомогою військової машини Російського Чорноморського Флоту і наявної там доволі численної агентури можна легко підтримати певну групу і проголосити якусь угруповання, скажімо «Севастополь — незалежний від України та Криму», а потім перенести ці дії і на Крим. Та спочатку там існуватиме якась точка, якій буде

მე კატეგორიულად წინააღმდეგი ვიყავი კოსოვოს საერთაშორისო აღიარებისა, გამოვედი კონფერენციაზე ვაშინგტონსა და კიევში და ვთქვი, რომ კოსოვო საშიში პრეცედენტია და ჩვენ ამის შედეგს მალე მოვიმკითხეთ. ასეც მოხდა. რუსეთმა ნათლად დაგვანახა თავისი ორპირობა, მან მკაცრად გააკიცხა კოსოვოს პრეცედენტი, ვითომდა სერბეთის მხარე დაიჭირა და ამასთანავე გამოიყენა რა დასავლეთის ქვეყნების პოზიცია კოსოვოსთან მიმართებაში, საქართველოს მცირე, მაგრამ მნიშვნელოვანი ტერიტორია წაპვლივა. ეს წარმოუთქმელად სერიოზული, მოვლენათა განვითარების ძალიან საშიში გზაა და ძნელია ითქვას, თუ როგორ განვითარდება მოვლენები. თუკი რუსეთის სერიოზულ საერთაშორისო წინააღმდეგობას არ წააწყდება, იგი არ გაჩერდება, იგი ჩერდება მხოლოდ იქ, სადაც წინააღმდეგობას შეხვდება.

— წააწყდება კი წინააღმდეგობას, როგორ გვონიათ?

— ვთვლი, რომ ეს წინააღმდეგობა არც ისე სწრაფი იქნება. დასავლეთი დაყოფილია, განსაკუთრებით — ევროპა. არიან ქვეყნები, რომლებსაც არ სურთ ურთიერთობის გართულება რუსეთთან. მაგრამ არის ახალი ევროპა, რომელმაც კარგად იცის თუ რას წარმოადგენს რუსეთი. ამდენად, ძნელი სავარაუდოა თუ როგორი იქნება ეს რეაქცია. ჩვენ დავინახეთ, რომ თავიდან, ცოტა არ იყოს, დუნე იყო იგი, ახლა კი ჩვენ თვალწინ უფრო და უფრო მწვავე ხდება და, თქვენ წარმოიდგინეთ, რუსეთის ისეთმა ერთგულმა მოკავშირემ, როგორც ანგელა მერკელია პირდაპირ განაცხადა, რომ ნატოში გაწევრიანებისათვის საქართველოსა და უკრაინას უკვე გააჩნია ევროთწოდებული პდრ-ს მიღების ყველა უფლება. ამგვარად, მან შეიცვალა პოზიცია. გავიხსენოთ, ბუქარესტის სამიტზე სწორედ გერმანია გამოვიდა წინააღმდეგი ჩვენი ქვეყნებისათვის პდრ-ს მისანიჭებლად. მან რამდენიმე, ძალზედ მნიშვნელოვანი განცხადება გააკეთა და, ის, რომ მოწვეული იქნა ევროკავშირის სამიტი, საგანგებო სხდომა, მიმდინილი, სწორედ საქართველოში მიმდინარე პროცესებისადმი, იმის დასტურია, რომ ევროპა საქართველოს ამ განსაცდელის ჟამს მარტო არ მიატოვებს. რა თქმა უნდა, იგი ომში არ ჩაებმება და თუკი ვინმეს სხვა რამ ეიმედებოდა, ეს ილუზია იყო და მწარედ სცდებოდა — ომი არ იქნება, თუმცა ეს არ ნიშნავს, რომ საქართველოს დიდ დახმარებას არ აღმოუჩენენ — როგორც პოლიტიკურს, ასევე მატერიალურს და ვთვლი, რომ რუსეთმა, ბოლოს და ბოლოს, უნდა შეიგნოს: მის ნებისმიერ ნაბიჯს, მიმართულს აგრესიისაკენ, სხვა ქვეყნების ტერიტორიების დაპყრობისაკენ, დასავლეთის ქვეყნების მხრიდან უფრო და უფრო მზარდი წინააღმდეგობა შეხვდება. აქვე უნდა აღინიშნოს ამერიკის შეერთებული შტატების რეაქცია, სადაც პრეზიდენტობის ორივე კანდიდატმა, კატეგორიული ფორმით, მხარი დაუჭირა საქართველოს ტერიტორიულ მთლიანობასა და მის სუვერენიტეტს.

— რა შეიძლება წაგოს რუსეთმა? არსებობს აზრი, რომ მათ აღარ მიიღებენ საერთაშორისო სავაჭრო ორგანიზაციაში. ეს ერთი. შემდეგ: საინტერესოა, დაუბრუნდება თუ არა თავის პირვანდელ სახეს «დიდი შვიდეული», ამ ორგანიზაციაში გაერთიანებული ქვეყნების რაოდენობის თვალსაზრისით (სხვათა შორის ქართულად ვერ ჟღერს «დიდი რვიანი» თუ «დიდი რვეული», ალბათ განგებას ასე იწება), და ბოლოს, რა პოზიციას დაიკავებს რუსეთი გაეროში? იქნებ შეზღუდონ მათი უფლებები?

დуже важко протистояти, оскільки будь-який вплив з боку міліції чи військових буде прийнятий під фальшивим гаслом захисту прав російського населення. Там дуже багато людей отримали паспорти з порушенням українського закону, тому що український закон передбачає, що якщо ти маєш паспорт Росії, то ти повинен вийти з українського громадянства. Все! А тоді можна вирішувати питання про те, чи живеш ти тут і на яких підставах, чи перебираєшся до Росії. Ось такі ми отримали наслідки. Звичайно, Росія лицемірно прикриває усе подіями в Косово, які були досить неприємні і серйозні, оскільки вони вперше створили юридичний казус, юридичний прецедент, коли можна відірвати частину території від країни. Захід стверджує, що немає аналогії подіям в Косово, бо існує ціла низка даних, хоча б те, що Косово протягом 7 років знаходилось під опікою ООН й було вже непідконтрольною Сербії територією і мало зовсім інший статус. Тим не менше, я особисто був категорично проти, виступав на конференціях у Вашингтоні і в Києві, говорив, що Косово — це дуже небезпечний прецедент, і ми незабаром отримаємо наслідки. Ми їх отримали. Тут Росія показала своє лицемірство, свою подвійну натуру, оскільки гостро засудивши косовський прецедент, вона нібито виступила на захист Сербії і одразу ж пішла шляхом західних країн, розрізавши територію Грузії на дві, навіть на три частини, і викроївши собі невеликий шматочок, власне й посилаючись на косовський прецедент. Це надзвичайно серйозний, небезпечний хід подій, і тут дуже важко щось прогнозувати. Росія, не отримавши істотного міжнародного опору, піде далі. Вона зупиняється лише там, де їй дають відсіч.

— А як Ви вважаєте, чи отримає Росія цей опір?

— Я гадаю, що цей опір не дуже швидкий. Захід поділений, особливо Європа. Є старі країни, які не хочуть сваритися з Росією. Але є й нова Європа, яка знає, що таке Росія. Все це важко передбачити, адже спочатку реакція була в'ялою, а зараз прямо на наших очах вона загострюється, і навіть Ангела Меркель, така вірна союзниця Росії, змінила свою позицію і прямо заявила, що Україна і Грузія вже мають право на отримання ПДЧ для вступу в НАТО. Згадаймо, що саме Німеччина на Бухарестському саміті перешкоджала отриманню ПДЧ нашими країнами, що вона зробила ряд дуже важливих заяв, і той факт, що буде скликане надзвичайне засідання, саміт ЄС, присвячений ситуації в Грузії, є свідченням того, що Захід не буде так просто віддавати Грузію на розшматування. Звичайно, у війну він, очевидно, не втручатиметься, а якщо хтось і розраховував на це, то це ілюзії — війни не буде. Проте це не означає, що Грузії не буде надана значна політична і матеріальна допомога. Гадаю, Росія, в решті решт, має зрозуміти, що будь-які її кроки в напрямку

— ეს ყველაფერი რუსეთის, როგორც სახელმწიფოს, შინაგან განვითარებაზე დამოკიდებული. დარწმუნებული ვარ, რომ იქ დიდი ბრძოლა მიმდინარეობს, რომელიც ჯერ გარედან არ ჩანს, მაგრამ შიგნით უთუოდ დიდი ბრძოლაა ორ დაჯგუფებას შორის, ერთი მხრივ, აგრესიულ სუკ-ელთა ჯგუფს, როგორც მე მათ ვუწოდებ, პუტინის მეთაურობით, ამჟამად რომ ხელისუფლების სათავეში არიან და ყოველმხრივ ამწვავებენ ურთიერთობას დასავლეთის ქვეყნებთან და, მეორე მხრივ — უფრო ლიბერალურ პრაგმატიკოსთა ჯგუფს შორის, რომლებმაც კარგად უწიან, რომ რუსეთი ასეთი ქმედებებით ბევრად წააგებს. აი, თუნდაც, რუსეთ-საქართველოს კონფლიქტისას მან მხოლოდ საფონდო ბაზარზე 16 მილიარდი დოლარი დაჰკარგა და რუსეთის ეკონომიკაში მკვეთრად შემცირდა ინვესტიციები, რასაც იგი ძალიან საჭიროებს. ჩვენ ჯერ არ ვიცით რით დამთავრდება ეს ბრძოლა, თუმცა დიდა შანსი, რომ იგი სწორედ ამ აგრესიულ ჯგუფის გამარჯვებით დამთავრდეს, ჯგუფისა, რომელმაც განაცხადა, რომ არ გეჭირდებაო არც ნატოსთან თანამშრომლობა და არც საერთაშორისო სავაჭრო ორგანიზაცია. ეს კი მხოლოდ სალაპარაკოა იოლი. თუკი გავითვალისწინებთ რუსეთის მონაწილეობას გლობალურ პროცესებში — სავაჭრო თუ პოლიტიკურ პროცესებში, თუკი გავითვალისწინებთ იმასაც, რომ საერთაშორისო სავაჭრო ორგანიზაცია უთუოდ მნიშვნელოვან როლს თამაშობს ამ პროცესებში, ამ თანამშრომლობის გარეშე მათ ძლიერ გაუჭირდებათ. განსაკუთრებით, თუკი რუსეთს ჩამოაშორებენ ისეთ კონსულტაციურ მექანიზმს, როგორიც «დიდი რვა სახელმწიფოს» გაერთიანებაა. ეს ძალიან მტკივნეული და დიდი დარტყმა იქნება ქვეყნის პრესტიჟზე. მაშინ აშკარად გამოიკვეთება გარკვეული ტენდენცია რუსეთის იზოლიაციისა, თუმცა, რასაკვირველია, ძნელი იქნება მისი იზოლირება. აქ ყველაზე დიდი არგუმენტი — გაზი და ნავთობია, რუსეთი რომ ფლობს და მეზობლებს ჰპირდება, მათ შორის ჩინეთსა და იაპონიას — აღმოსავლეთში და ევროკავშირის ქვეყნებს დასავლეთში. ამიტომ, ეს არ იქნება მარტივი პროცესი და არცთუ ისე იოლი იქნება «ცივი ომის» გაჩაღება, აქ უნდა გავიხსენოთ თავად «ცივი ომი» და მისი ლოგიკა, იგი სტადიურად ვითარდებოდა, იგი არ გაჩაღებულა ერთბაშად და სრული ფორმით, ჯეშმარიტად «ცივი ომი» დაიწყო მაშინ, როცა მოხდა დასავლეთ ბერლინის ხელში ჩაგდება მცდელობა და როცა ამერიკელებმა განაცხადეს: აი, ჩვენ საავიაციო ხილით ვამარაგებთ ბერლინს და თუ ჩვენი ერთი თვითმფრინავიც კი ჩამოგდებული იქნება — ომი დაიწყებაო. ასევე შეიძლება გავიხსენოთ კუბის კრიზისი, სადაც ითქვა, რომ აი, ესაა ხაზი, რომელიც არ უნდა გადაილახოს. მორჩა და გათავდა. როდესაც დასავლეთი გაიგებს თუ სად გადის ეს ხაზი და როდესაც იგი ერთ ენაზე დაიწყებს ლაპარაკს, მაშინ რუსეთის ელიტაც დაინახავს, რომ ქვეყნის სათავეში ავანტიურისტთა ხროვაა, რომლებმაც არც იციან რას იქმიან! რა უნდათ? რისთვის წავიდნენ ამ ნაბიჯზე? რა, მათ ეს პაწაწინა, სამხრეთი ოსეთის ტერიტორია სჭირდებათ? იქნებ სტრატეგიული თვალსაზრისით აფხაზეთი სჭირდებოდათ (უკვე დადის ხმები, რომ იქ რუსეთის შავი ზღვის ფლოტის ბაზა იქნებაო), მაგრამ სინამდვილეში, ეს ფსევდო სახელმწიფო წარმონაქმნები რუსეთს მხოლოდ მატერიალურ რესურსებს გამოსცანცლავენ და სხვა არაფერი, ისინი დამოუკიდებლად ვერ იარსებებენ. მათი აღიარებაც ძალიან შებლუღული იქნება. გაერო მათ

აგრესიი ი, скажімо, в напрямку захоплення чужих територій, будуть зустрічати все більш зростаючий супротив Заходу. Також слід враховувати реакцію США, де обидва претенденти у Президенти дуже категорично висловились на підтримку Грузії, її територіальній цілісності і суверенітету.

— I все ж таки, чи може Росія програти? Існує думка, що її не приймуть у ВТО — це раз. До того ж, чи виключать її з «Великої вісімки» (між іншим, «Велика вісімка» ніяк не звучить), і яку позицію вона займатиме в ООН — таку ж, як і займала, чи все ж таки її обмежать в певних діях?..

— Ви знаєте, це все залежить від внутрішнього розвитку Росії. Мені здається, що там іде велика боротьба. Її поки що не видно на поверхні, та всередині обов'язково буде протистояння між — я їх так називаю — групою КДБістів на чолі з Путіним, яка має владу в Росії і за усіма параметрами загострює відносини з Заходом, і групою прагматиків, більш ліберальних, економістів і т. д., які добре розуміють, що Росія дуже багато втратить через подібні вчинки. Ось наприклад, протягом цих подій — російсько-грузинського конфлікту — Росія лише на фондових ринках втратила 16 млрд. доларів США. Різко зменшились інвестиції в економіку Росії, яких вона дуже потребує. Тому ми ще не знаємо, чим закінчиться там внутрішня боротьба. Поки що, судячи з усього, перемагає ця агресивна група, яка заявила, що їм не потрібна співпраця з НАТО, їм не потрібна ВТО, вони обійдуться і так далі. Говорити легко. Однак, беручи до уваги те, що Росія втягнена в усі ці торговельні і політичні механізми, в процеси глобалізації, враховуючи те, що ВТО відіграє значну роль в цих процесах, їм буде дуже непросто. Якщо Росію виключать з такого консультативного механізму як «Велика вісімка», це буде дуже великий і болісний удар по її престижу. Виникатиме певна ізоляція Росії, хоч, звичайно, ізолювати її дуже важко. Найбільшим аргументом є газ та нафта, якими володіє Росія і обіцяє їх всім сусідам, у тому числі Китаю та Японії на Сході, і країнам ЄС — на Заході. Тому процес буде не дуже простим, і не таким простим буде скочування до «холодної війни». Та варто згадати саму «холодну війну» та її логіку: вона теж розвивалася стадіями і виникла не одразу у повному обсязі — по-справжньому «холодна війна» почалась тоді, коли була спроба захопити Західний Берлін, і коли американці сказали: ось ми авіаційним мостом постачаємо Берлін усім необхідним, і якщо хоч один літак буде збито — розпочнеться війна. Також ми можемо згадати кубинську кризу, де говорилося, що ось межа, яку не можна переступити. Все. Коли Захід зрозуміє, де ці межі, і коли він почне говорити однією мовою (і це дуже важливо), тоді російська еліта побачить, що владу захопила група авантюристів, яка пішла на цей крок в ім'я не зрозуміло чого. Що їм потрібно? Невже їм потрібна крихітна територія

арасოდეს აღიარებს, რადგან ისარგებლებენ რა ვეტოს უფლებით, დიდი ბრიტანეთი, აშშ და საფრანგეთი ამას არასოდეს დაუშვებენ. ჩინეთიც არ უჭერს მხარს რუსეთის პოზიციას. რუსეთის მოკავშირეები შიშით აღეგნებენ თვალყურს მოვლენათა განვითარებას, რუსეთის მხარდ აგრესიულობასა და პოსტსაბჭოთა სივრცეში ბატონობის ავადმყოფურ პრეტენზიას. მათ სრულიად განსხვავებულ მოდელს სთავაზობდნენ, მოდელს ევროკავშირის ფარგლებში თანამშრომლობისა, მათთვის არავის უკრია ხელი — პირიქით. მაგრამ, სამწუხაროდ, თანამედროვე რუსეთს დემოკრატიული პრინციპები აღარ სჭირდებათ. საქმე იმაშია, რომ ხელისუფლების ის ტიპი, რომელიც იქაა შექმნილი, არ სცნობს და ვერც იგუებს დემოკრატიულ მექანიზმებს. ადგნენ და დანაშნეს პრეზიდენტი — მემკვიდრე, რაც სურთ იმას სჩადიან, საპასუხისმგებლო თანამდებობებზე ვინც მოუპირიანებათ იმას ნიშნავენ, არავითარი დემოკრატიული კონტროლი არ არსებობს, მათთვის სრულიად უცხოა დასავლური პრინციპები და არადაც დაგიდევენ. აი, კვლავ გორდება ახალი წინააღმდეგობის ტალღა და ჩვენ დღეს მტკიცედ შეგვიძლია განვაცხადოთ, რომ მსოფლიო მ აგვისტოდან უკვე ის აღარაა რაც იყო მ აგვისტომდე, ჩვენ უკვე ახალ ეპოქაში ვცხოვრობთ, ჩვენ ვცხოვრობთ დიდი გაურკვევლობის ეპოქაში, მღელვარე და საგანგაშო ეპოქაში!

— **ძალიან მტკივნეულად აღიქმება რუსი კულტურული ინტელიგენციის პოზიცია — თუკი ასეთი ინტელიგენცია საერთოდ არსებობს... მტკივნეულია, როდესაც სახელმწიფო დუმაში იოსებ კობზონი და სტანისლავ გოვორუხინი იმას აძლევენ ხმას, რასაც ვიღაც-ვიღაც «დერჟიმორდა სალდაფონები...» კობზონზე ძალიან არ მწყდება გული, მაგრამ აი, გოვორუხინი... დასანანია, რომ მისი ავტორიტეტი თვალსა და ხელს შუა გაჰქრა და რაც კი გაუკეთებია არარაობამდე დააგნინა თავისი უეცრობითა თუ მორალური სტატუსით...**

— საცხებით გეთანხმებით — ეს მართლაც დასანანია, თუმცა გოვორუხინის მიმართ მე დიდი ხნის წინ გამიჩნდა ეჭვი, ეჭვი მისი ფართო დემოკრატიულობის მიმართ. ეს ადამიანი, მისი ნიჭიერების მიუხედავად (მან ნამდვილად ბევრი გააკეთა რუსული კინოსათვის), ყოველთვის იდგა იმპერიულ პრინციპებზე. მისტიროდა აწდაკარგულ დიდ რუსეთს, ანუ, იმპერიას და ამას არც მალავდა. ამიტომ, მერწმუნეთ, ეს მისგან გასაკვირი არაა. ხოლო, რაც შეეხება კობზონს, იგი ხომ საცოდავი მაფიოზია, რომელიც არასოდეს გაილაშქრებს არსებული რეჟიმის წინააღმდეგ, იგი განებივრებული და გაზულუქებულია ამ რეჟიმის მიერ, არავითარი პრინციპი არ გააჩნია და ხვალ რომ მორიგი მსხვერპლი უკრაინა შეიქნეს, ამასაც უმღერებს და მიესალმება, ამიტომ, რა თქმა უნდა, სამწუხაროა ასე რომ მოხდა, მაგრამ ეს მოსალოდნელიც იყო, ვინაიდან ახლა ასეთი ცრუპატრიოტული ტალღა აგორდა რუსეთში; თუმცა ისტორიას თავისი ლოგიკა აქვს, ანუ, იგი ალოგიკურია, ხშირადაც პარადოქსალური, იგი ხშირად გვთავაზობს რაღაც ირრინული შემობრუნების მომენტებს ისტორიაში და გამორიცხული არაა, რომ რუსეთმა თავად მოიტეხოს ფეხს მისსავე პრინციპზე. იოლი წარმოსადგენია, რომ რუსეთიდან დაშორებულ კალინინგრადის ოლქში, ხალხი ფარულად მიიღებს პოლონეთისა თუ გერმანიის მოქალაქის პასპორტებს და შემდეგ გამოეყოფიან კიდეც, გამოაცხადებენ რუსულ-ბალტიურ რესპუბლიკას და ცდებიან

Південної Осетії? Ну, може в стратегічному відношенні потрібна Абхазія (уже пішли розмови, що там базуватиметься флот і т.д.), але по суті справи, оці ж псевдо державні утворення і будуть висмоктувати з Росії матеріальні ресурси, і нічого більше. Самі вони не зможуть існувати, а їх визнання буде вкрай обмеженим. ООН їх ніколи не визнає, оскільки буде право вето, й ані Великобританія, ні США, ні Франція ніколи на це не підуть. Китай засуджує мовчки. Він не підтримує позицію Росії. Всі союзники Росії з великою тривогою слідкують за розвитком подій, за зростаючою агресивністю і претензіями на панування у пострадянському просторі. Адже Росії пропонували зовсім іншу модель: модель співпраці в рамках ЄС. Ніхто їх не відштовхував — навпаки. І всі ці демократичні механізми виявилися непотрібними сучасній Росії. Вся справа в тому, що той тип влади, який там створено, не терпить ніяких демократичних механізмів. Взяли й призначили президента-наступника. Що хочуть те й роблять. На відповідальні посади призначають кого хочуть. Ніякого демократичного контролю немає, і їм, звичайно, західні принципи чужі і абсолютно не потрібні. Ось знову починається виток нового протистояння, і ми можемо сьогодні впевнено сказати, що світ після 8 серпня вже не той, що був до 8 серпня. Ми живемо наразі у новому світі — світі великих невизначеностей, великих потрясінь і великих тривог!

— **Дякую. Вкрай болісно сприймається позиція російської культурної інтелігенції, якщо така існує... Боляче, коли в Державній Думі Йосип Кобзон і Станіслав Говорухін голосують так, як якийсь там держиморда... Через Кобзона я особливо не засмучуюсь, та от через Говорухіна... мені шкода, що в наших очах його авторитет луснув, як мильна бульбашка, і все, що зроблено ним, він звів на нівець власною необізнаністю чи моральним статусом...**

— Я з Вами згоден — це сумно. Хоча у відношенні Говорухіна в мене вже дуже давно були сумніви стосовно його широкого демократизму. Хоч ця людина, при всьому своєму таланті, й зробила багато для російського кіно, проте вона завжди стояла на імперських позиціях. Йому шкода було тієї Росії, яка була втрачена, тобто великої країни, і він не приховував цього. Мене його позиція не дивує. Що ж стосується Кобзона, то це жалюгідний мафіозі, який ніколи не виступить проти існуючого режиму. Йому це не потрібно. Він обласканий сьогоднішнім режимом, у нього нема ніяких принципів, і якщо завтра наступною жертвою буде Україна, він буде оспівувати і вітати ці події. Тому, в принципі, шкода, що все так склалося. Але історія має власну логіку — вона алогічна й часто парадоксальна, вона частенько підносить якісь дуже іронічні повороти. Не виключено, що Росія

ევროკავშირში შესვლას. ეს ძალიანაც მოსალოდნელია და ისინი ამ ეფექტს მიიღებენ არა მარტო კალინინგრადის ოლქში, არამედ სხვა ადმინისტრაციულ-ტერიტორიულ ერთეულებშიც. სანამ ხელისუფლება ძალოვან ფაქტორებს ემყარება, მოვლენათა ასეთი განვითარება და ასეთი საფრთხე სრულიად რეალურია. ნიშანდობლივია, რუსეთის ხელისუფლების შეურიგებლობა ნარინჯისფერი მოვლენებისადმი, რევოლუციებისადმი, მშვიდობიანი, დემოკრატიული პროცესებისადმი. მათ, ამაში პირადი საფრთხე დაინახეს. დაინახეს, რომ შეიძლება აიგოს ხალხის მოთმინების ფიალა, გამოვიდეს და აღგვას პირისაგან მიწისა ეს დამნაშავე ხელისუფლება. სწორედ ამისი შედეგად და ამიტომაცაა, რომ მათთვის უფრო საშიში მტერი ვიდრე სააკაშვილი და იუშჩენკოა — არ არსებობს. სასაცილოა პირდაპირ. სასაცილოა სუკის პოლიციის — პუტინის პირადი სიძულვილი ამ ორი პიროვნებისადმი. არც რუსეთის ხელისუფლებასა და არც თავად პუტინს ესმის, რომ პრეზიდენტები მოდიან და მიდიან, მაგრამ არსებობს ერი, ხალხი, არსებობს სახალხო ტენდენცია, ეროვნული ტენდენცია, ეროვნული მისია და, რომ შეუძლებელია ხალხებს საკუთარი ნება მოახვიო თავს, მიუთმეტეს ხალხებს, რომელთაც უკვე იგემეს თავისუფლება! რასაკვირველია, ისინი ყოველნაირად ეცდებიან ფიზიკურად მოიცილონ არასასურველი პირები (როგორც ეს მოხდა პრეზიდენტ ზვიად გამსახურდიას შემთხვევაში), მაგრამ ეს საკუთარი ნების თავსმოხვევის ფუჭი მცდელობაა, რადგან საბოლოოდ მაინც სახალხო ტენდენცია გაიმარჯვებს! საბჭოთა კავშირის ეპოქა უკვე აღარასოდეს დაბრუნდება, ის დრო წავიდა!

— და, ბოლო კითხვა, მაინც როგორ გგონიათ, ყველაფერი გემოთქმულიდან გამომდინარე, საერთაშორისო საზოგადოების, საერთაშორისო ორგანიზაციების პოზიცია არ შეუშლის ხელს რუსეთსა და პუტინს შეინარჩუნონ თავიანთი პოზიციები აფხაზეთსა და სამხრეთ ოსეთში?

— სამწუხაროდ, უნდა ვაღიაროთ, რომ ის, რაც აფხაზეთსა და ოსეთში მოხდა, გრძელვადიან ხასიათს ატარებს. მე შემძლია მოვიყვანო ანალოგი: როდესაც საბჭოთა კავშირმა ბალტიის ქვეყნები დაიპყრო, ამერიკის შეერთებული შტატების კონგრესმა მიიღო რეზოლუცია იმის შესახებ, რომ იგი არ სცნობს ამ ფაქტს. ეს რეზოლუცია განუხრელად და მტკიცედ მოქმედებდა საკმაოდ ხანგრძლივი დროის განმავლობაში. ვაშინგტონში თითქმის 50 წელიწადს ფუნქციონირებდა ბალტიის ქვეყნების წარმომადგენლობები. არ სცნობდნენ ამ ქვეყნების დაპყრობის ფაქტს. ბოლოს კი, მაინც ისე იწევა ღმერთმა და განგებამ, რომ ყველაფერი იმ საწყის პოზიციას დაუბრუნდა საიდანაც ამ ქვეყნების ძალით მოთვისების პროცესი დაიწყო. ამიტომ, ვფიქრობ, რომ მოკლე და საშუალოვადიან პერსპექტივაში აფხაზეთსა და სამხრეთ ოსეთს რუსეთი შეინარჩუნებს, ხოლო გრძელვადიან პერსპექტივაში — დარწმუნებული ვარ, დადგება დრო, როდესაც ყველაფერი სამართლიანობის ფარგლებში მოექცევა, მაგრამ მაშინ საქართველო სხვა ქვეყანა იქნება და, შესაძლოა, ის ხალხებიც დარწმუნდნენ, რომ უმჯობესია იყვნენ ქართველ ხალხთან ერთად, ვიდრე იმპერიაში, რომელიც დღითიდღე ინგრევა და მისსავე ხალხს ისევე სჯის, როგორც ეს ჩეჩნეთში მოხდა.

ესაუბრა სოსო ჩოჩია

сама нарветься на той принцип, який зараз проголосила. Можна дуже легко уявити, що в Калінінградській області, віддаленій від Росії, люди будуть таємно отримувати польські чи німецькі паспорти і потім відділятися, оголосять якусь російсько-балтійську Республіку і будуть вступати в ЄС. ЦЕ навіть дуже вірогідно, і Росія отримає ЦЕ не лише там: вона отримає такий самий ефект і в інших адміністративних одиницях, територіальних утвореннях. І все ж таки це дуже складний процес. Доки влада ще будується на силових факторах, такі загрози можуть виникати. Дуже показово є нелюбов російської влади до помаранчевих подій, революцій, до всіх мирних, демократичних процесів. У цьому вона вбачає небезпечну ситуацію для себе, коли може луснути терпіння народу, і народ вийде і змете її. Саме цього вона злякалася, і тому для неї страшніше ворогів немає, ніж Саакашвілі та Ющенко. Це ж просто смішно. Смішно є особиста ненависть полковника КДБ Путіна до цих двох осіб. Російська влада не розуміє, і ВІН зокрема, що є керівники приходять і відходять, але існує тенденція, таке народне, національне явище, коли не можна нав'язати свою волю народам, які вже пізнали свободу. Тому вони будуть намагатися знищувати осіб, які їм не догодили (як це трапилось із Президентом Гамсахурдією), але від цього мало що залежить, тому що у підсумку все одно перемаже народна тенденція. І навіть якщо й будуть якісь тимчасові важкі події, складні ситуації, ніколи вже не повернеться стан Радянського Союзу. Вороття просто немає.

— І останнє питання. Юрію Миколайовичу, я попросив би підсумувати, якщо можна — все ж таки, чи не завадить Росії, Путіну позиція світової спільноти і міжнародних організацій утриматися в подальшому в Абхазії та Осетії? Як Ви вважаєте?

— На жаль, треба визнати, що події в Абхазії і Осетії носять довгостроковий характер. Я можу провести таку аналогію. Коли Союз захопив країни Балтії, то Конгрес США прийняв резолюцію про те, що Штати не визнають цього. І ця резолюція діяла неухильно. Фактично протягом 50-ти років у Вашингтоні існували представництва Балтійських країн. Потім доля розпорядилась так, що усе повернулось на вихідні позиції — ті позиції, з яких, власне, й розпочинався процес відторгнення Балтійських країн. Тому я думаю, що в короткостроковій чи середньостроковій перспективі Абхазія та Осетія будуть утримуватися Росією, а в довгостроковій, я певен, прийде час, коли все знову повернеться у справедливе русло. Однак Грузія тоді вже буде новою, і ті народи, можливо, зрозуміють, що їм краще бути з грузинським народом, ніж в імперії, котра розвалюється і свої ж народи карає так, як це сталося в Чечні.

Размовляв Сосо ЧОЧИЯ

«მე არ ვთვლი თავს ოსების მოღალატედ ან გაყიდვულად»

დაძაბული ვითარების ფონზე ჩვენი ნომრის სტუმარია «დედამიწის» ილდის ავტორი და დამაარსებელი, კიეველი ეთნიკურად ოსი, ბ-ნ **ბორის ახბულათის-ძე გუდუმი**. ჩვენი შეხვედრა საქართველოზე რუსული აგრესიის განხორციელების ფონზე შედგა, როდესაც რუსული ოკუპაციის პირობებში, ოსი სეპარატისტები ქართველებს უმიჯნოდ აიძულებდნენ ტერიტორიების დაბოკებას.

«Я НЕ ВВАЖАЮ СЕБЕ ЗРАДНИКОМ АБО ПРОДАВЦЕМ ОСЕТИН»

СПІЛКУЮСЯ З ЗАСНОВНИКОМ ІДЕЇ МІЖНАРОДНОЇ ПУБЛІЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ «ЗЕМЛЯНИ», КИЯНИНОМ, ПАНОМ **БОРИСОМ АХБУЛАТОВИЧЕМ ГУДЕВИМ**. НАША ЗУСТРІЧ ПРОХОДИТЬ НА ФОНІ ПЕРЕДОДНЬОЇ ПОДІЇ, РОСІЙСЬКО-ГРУЗИНСЬКОЇ ВІЙНИ, В ЯКІЙ, НА ЖАЛЬ, РОСІЙСЬКІ ОКУПАНТИ ЗНОВ ВИСУНУЛИ ОСЕТИНІВ НА ПЕРЕДНІЙ ПЛАН, І ЗАВДАЛИ ЩЕ ОДНОГО ВАЖКОГО УДАРУ ПО МАЛОЧИСЕЛЬНІЙ ЕТНІЧНІЙ ГРУПІ, ЗАГИБЛО БАГАТО ЛЮДЕЙ, ЗРУЙНУВАЛИСЯ МІСТАСЕЛА.

ბატონი ბორისი, ყოფილი სპორტსმენია, იგი დღესაც ღირსეულად განაგრძობს ამ სფეროში მოღვაწეობას. ოცდაათი წელია, რაც კიევში ცხოვრობს და მოღვაწეობს, მაგრამ, როგორც თავად ამბობს, მშობლიურ ოსეთთან — ვლადიკავკაზთან კავშირი არასოდეს გაუწყვეტია, აფიქრებს და ადარებს თავისი ხალხის ბედ-იზბალს.

ბ-ნ ბორისის იმედია ხედვას ქართველთა და ოსთა თანაცხოვრების მომავალს. «ესაა იდეა საყოველთაო სიყვარულისა, რომელიც უნდა ასაზრდოებდეს პლანეტაზე ბედნიერებას, მშვიდობასა და შემოქმედებას» — აცხადებს ბორის გუდუმი. ესაა იდეა გლობალური ინტერნაციონალური, მრავალკონფესიური სამოგადოებო, რომელიც ქადაგებს, რომ შეუძლებელია ძალითა და ძალადობით დედამიწაზე რაიმე პრობლემის გადაჭრა, რომ დედამიწა არის ერთიანი საშობლო ყველასათვის და მხოლოდ ადამიანთა ჰარმონიული თანაცხოვრებით შეიძლება მისი გადარჩენა.

ერთი შეხედვით ბატონი ბორისის ფილოსოფია უტოპური, ულტრაგლობალური და უკიდურესად ჰუმანიზირებული ჩანს, თუმცა მას იგი საესებით განხორციელებადად ეჩვენება, თუკი ადამიანი შეძლებს თავისი ყველა სურვილები და მისწრაფებანი დაუმორჩილოს უნივერსალურ ფორმულას — სიყვარულს, როგორც ცხოვრების წესს, რომელიც, მისი სიტყვებით, გვაძლევს ძალას ცოდნას და მოთმინებას.

— ბატონო ბორის, თუ ყოფილხართ საქართველოში?

— კი, როგორ არა. 2007 წლის 22 ივლისს თამარაშენში სამხრეთ ოსეთის კანონიერი ადმინისტრაციის ხელმძღვანელის ბ-ნ დიმიტრი სანაკოვეის ინიციატივით მოეწყო ოსთა საერთაშორისო კონფერენცია, რომელში მონაწილეობას მეც ვიღებდი. საქართველოს ხელისუფლების ინიციატივით დაიწყო შერიგების შესანიშნავი პროცესი, რომელსაც ჩვენ, მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნებში მცხოვრები ოსები მივესალმებოდით. მის გამო კოკოითის რეჟიმისაგან ბევრი ჩვენგანის მისამართით მუქარაც გაისმა... თუმცა ამისი არავის შემინებია. მართლა, ნეტავი სად არის ახლა სანაკოვეი?

— მე მგონია თბილისში. როგორ არის?

პან Борис — колишній спортсмен, — до сьогодні з задоволенням слідує своїй професії — боротьбі. Вже тридцять років як він мешкає та займається діяльністю у Києві, але, як каже сам, ніколи не розривав стосунки з рідною Осетією та Владикавказом, він замислюється та турбується за майбутнє та долю свого народу. Батько чотирьох дітей, добре владнав життя у чужому місті та події на Кавказі оцінює розсудливо.

Надійне бачення пана Бориса, зумовлене його філософією, життєвим кредом, яке сформувалося на протязі років і яке лежить в основі заснованого ним руху. Це ідея загальної любові, яка повинна підтримувати щастя, мир та творчість на планеті. Це ідея глобального інтернаціонального, багатоетнічного суспільства, яке проповідує, що неможливо силою та насильством вирішити якусь проблему на землі, що земля є єдиною батьківщиною для всіх і тільки при гармонійному співіснуванні людей, можливо врятувати її від останньої загибелі.

З одного боку філософія пана Бориса здається утопічною, ультраглобальною та вкрай гуманізованою, але він вважає її цілком здійсненною, якщо людина зможе її всі бажання та старання підкорити універсальній формулі — любові, як правла життя, яка дає нам, по його словам, силу, знання та терпіння.

Наша зустріч є досить тривалою та торкнеться багатьох питань. Але найголовніші питання все ж таки в основному стосуються подій в Грузії.

— Пана Борису, чи бували ви в Грузії?

— Так, звісно. 22 липня 2007 року з ініціативи керівника законної адміністрації Південної Осетії — Пана Дмитрія Санакоева, у Тамарашені відбулася міжнародна конференція осетинів, в якій я приймав участь. З ініціативи керівництва Грузії розпочався видатний процес примирення, який вітали і ми — осетини, які мешкають у різних країнах світу. Після цього пролунали погрози в наш бік зі сторони режиму Кокойти... але ніхто цього не лякався. До речі, де зараз Санакоев?

— კარვად, როგორც ამბობენ. მადლობა ღმერთს.

— ბატონო ბორის, როგორ შეაფასებდით ცხინვალის რეგიონში განვითარებულ ბოლოდროინდელ მოვლენებს?

— მე ამას შევაფასებდი როგორც ჩვენი შვილებისა და ძმების ტრაგედიასა და სისუსტეს. ჩვენ ისედაც ცოტანი ვართ და ისედაც ცუდად ვცხოვრობთ. ოსები და ქართველები ერთად უნდა დავდგეთ და არა ცალკალკე გავიფანტოთ. მხოლოდ ჩვენს შერიგებასა და ურთიერთსიყვარულს შეუძლია მოავდაროს ყველა საკითხი.

— ამაში მე მგონია მესამე ძალა გვიშლის ხელს. ეს ძალა აგრესორი რუსეთია, რომელიც უკანონოდ ახდენს მთელი საქართველოს ოკუპაციას, ცდილობს კანონიერი ხელისუფლების დამხობას თბილისში. ოსთა და ქართველთა გადამტერება...

— მე ამდენს მესამე ძალას ვერ დავაბრალებდი. ეს უფრო ისევ ჩვენივე ბრალი მგონია. ჩვენს წინაპრებს მხოლოდ რომ ეომათ ერთმანეთში და აღარ შერიგებულებოდნენ, არ მოექცნათ გზები ერთმანეთთან მისასვლელად, არ გამოეჩინათ გონიერება და სიბრძნე, კარგა ხნის გამქარაღი ვიქნებოდით. ემოციებზე მალულა, ჩვენ გონიერება, საღი განსჯა უნდა დავაყენოთ. ღმერთმა ქნას, რომ ამ ძალის პოვნა ესლავ შევძლოთ და ერთმანეთს ვაპატიოთ. სხვანაირად მე გამოსავალს ვერ ვხედავ. მხოლოდ ჩვენს ურთიერთაპატიებას, სიყვარულს შესწევს ძალა, შეარიგოს რუსეთიც და ამერიკაც, თავიდან აგვაცილოს გლობალური კატასტროფა, რომელიც შეიძლება ამგვარი მასშტაბების დაპირისპირებას მოჰყვეს.

— ბატონო ბორის, მინდა გავიხსენო ცნობილი ოსი ავადმეიკოსის, ვასილ აბაევის სიტყვები, რომელიც მოუწოდებდა ჯერ კიდევ გასული საუკუნის 90-იან წლებში მოსკოვის მიერ ამხედრებულ ზოგიერთ სეპარატისტს, რომ კავკასიონის ქედი არის ბუნებრივი საზღვარი და ამ ქედის სამხრეთით საცხოვრებლად ჩამოსული ოსები უნდა აუცილებლად შეეგუონ საქართველოს სახელმწიფოში ცხოვრებას. თქვენ რას იტყვით ამის შესახებ?

— ვეთანხმები! ჩვენ, ოსებს, უბრალოდ არ გვაქვს არჩევანი, სხვანაირად შეუძლებელი იქნება მშვიდობიანი ცხოვრება. ეს უნდა შევიგნოთ!

— ზემოთ, პირად საუბარში ბრძანეთ, რომ თქვენი შვილებთაგან არცერთისათვის არ გითქვამთ წასულიყვნენ კონფლიქტის ზონაში საბრძოლველად... არ უწონებდით ამგვარ საქციელს მოხალისეობის მსურველ სხვა ოსებსაც... რატომ? არ გეშინიათ, რომ თქვენს ამგვარ მიდგომას შეიძლება არცთუ სასურველი შეფასება მოჰყვეს ცხინვალის დეფაქტო მმართველთა მხრიდან?

— მე ჩემი ოსები და ოსეთი სხვებზე მეტად თუ არა, ნაკლებად როდი მიყვარს. მე არ ვთვლი თავს ოსების მოღალატედ ან გამყიდველად, თუკი არ ვკლავ ჩემს უახლოეს მეზობელს. გამყიდველად და მოღალატედ ის უფრო მიმარნია, ვინც ივიწყებს თავის ტრადიციებს, კავკასიურ ღირებულებებს და მხოლოდ ფულზე, გამორჩენაზეა ორიენტირებული. ჩემი მსოფლმხედველობა, ჩემი კრედი, ჩემი ფილოსოფია ცხოვრებისა არ მაძლევს უფლებას იარაღით ხელში ჩაგვრო ძმათაშორის სისხლისმღვრელ ომში. მე უფრო იმას ვცდილობ, რომ გავარკვიო, თუ რატომ ხდება ის, რაც ხდება, ვეძებო მიზეზები და მათი გამოსწორების გზები.

— პაციფისტი ხართ?

— არა. პაციფისტი არ ვარ. ვიცი, რომ ომიც ბუნების ერთ-ერთი კანონია. როდესაც ადამიანს ჩააყენებ ისეთ მდგომარეობაში, რომ ისროლოს, მოკლას,

— Я думаю, у Тбілісі. Як він?

— Добре, як кажуть. Слава Богу.

— **Пане Борису, як би ви оцінили розвиток останніх подій у Цхинвальському регіоні?**

— Я би оцінив це як трагедію та слабкість наших синів та братів. Нас і так мало, і живемо важко. Осетини та грузини повинні стати разом а не розбігтися по різних сторонам. Тільки наше примирення та взаємна любов може вирішити всі питання.

— **В цьому, на мою думку, нам заважає третья сила. Ця сила — агресивна Росія, яка незаконно проводить окупацію всієї Грузії, намагається скинути законну владу у Тбілісі. Розалити ворожнечу між осетинами та грузинами...**

— Я б стільки не обвинувачував третю силу. Це все ж таки, я вважаю, наша провина. Якби наші предки тільки воювали між собою і не примирилися, не відшукали шляхи для зближення один з одним, якби не виявили розумність та мудрість, ми б давно зникли. Над емоціями ми повинні ставити розсудок та поміркованість. Дай Бог, щоб ми змогли знайти цю силу і зараз її пробачити один одному. Я не бачу виходу по іншому. Тільки наше взаємне пробачення, любов має силу, примирити Росію та США, врятувати нас від глобальної катастрофи, яка може послідувати за протистоянням таких масштабів.

— **Пане Борису, я хочу згадати слова вдового осетинського академіка, Василя Абаєва, який ще у 90-х роках минулого століття закликав деяких сепаратистів, керованих Москвою, що чребет Кавкасіоні є природнім кордоном і осетини, які мешкають на півдні цього хребта, повинні звикнути з умовами життя в межах грузинської держави. Щоб ви сказали про це?**

— Погоджуюсь, ми — осетини просто не маємо вибору, по іншому мирне життя стане неможливим. Ми повинні зрозуміти це.

— **У особистій розмові, ви заявили, що ні одному з ваших синів не сказали пійти воювати у конфліктну зону... і не схвалювали такі вчинки інших осетинів-волонтерів... чому? Не боїтеся що ваше таке ставлення може викликати не таку бажану оцінку з боку дефакто-керівників Цхінвалі?**

— Я свою Осетію та осетинів люблю, якщо не більше, то менш інших. Я не вважаю себе зрадником осетинів, якщо не вбиваю ближнього сусіда. Зрадником вважаю того, який забуває свої традиції, кавказькі цінності, і орієнтований тільки на гроші та врятування. Моє бачення світу, моє кредо, моя життєва філософія не дає змогу для збройного втручання у братську кровопролитну війну. Я більш намагаюся вияснити, чому відбувається те що відбувається, шукати причини та шляхи їх виправлення.

— **Ви пацифіст?**

— Ні. Я не пацифіст. Знаю що природнім законом війни є те що, коли ти поставиш людину у таке становище, щоб він

იგი ამას აუცილებლად მოიმოქმედებს, მაგრამ მე მინდა ჩვენი ხალხი კარგად, მშვიდობით ცხოვრობდეს, ამას კი მხოლოდ შერიგება და ურთიერთსიყვარული განაპირობებს. მე ამას ვქადაგებ და მხარს ვუჭერ.

— უკვე ბევრი სისხლი დაიღვარა ჩვენს შორის, თითქოს ჩიხში შევკედით. ურთიერთმტრობას დიდი მასშტაბი მიეცა. ჩემი აზრით, სწორედ ამიყენ ისწრაფვოდა და ისწრაფვის რუსეთი — დათესოს ურთიერთშული და უნდობლობა კავკასიელ ხალხებში, რომ მერე თავად უფრო იოლად შეძლოს მათი დამორჩილება. თქვენ პირადად თუ ხედავთ ქართველში მტერს?

— არა, ნამდვილად არ ვხედავ ქართველში მტერს. მე ბევრი მეგობარი მაყვს ქართველებში, ამიტომ არ მინდა დავიჯერო, რომ ჩვენ ერთიმორის მტრები ვართ. ჩვენ შეიძლება რაღაცაზე ვიკამათოთ, ვინახუბოთ კიდევ, მაგრამ ეს არ შეიძლება იქცეს ჩვენს შორის მარადიული მტრობის საბაბად. ჩვენი ორგანიზაციის ერთ-ერთი დამაარსებელი ჩემი ბავშვობის მეგობარი, ყოფილი სამხედრო ოფიცერი, გიორგი თინიკაშვილია. ის ამჟამად ვლადიკავკაზშია და მე სულ ვფიქრობ მასზე. ხომ იცით, ასეთ დროს შეიძლება ბევრი უსიამოვნება მიადგეს ადამიანს, ამიტომ დავურეკე და შევთავაზე, თუ იქ მასზე რაიმე უხუშ გემოქმედებას ჰქონდა ადგილი, ჩამოსულიყო თავისი ცოლ-შვილით ჩემთან, უკრაინაში.

— მაინც რაში ხედავთ შექმნილი სიტუაციიდან გამოსავალს?

— გამოსავალი ყველაზე რთული სიტუაციიდანაც არსებობს. ჩვენ ეხლა ორი გზა გვაქვს: ან ჩვენ ორივენი გამოვიწვევთ მესამე მსოფლიო ომს, ან უნდა ვაპატიოთ ერთმანეთს და ეიპოვოთ გზა ამ დედამიწაზე არსებობისა და ბედნიერი თანაცხოვრებისა. სიყვარულის ძალით უნდა ვაიძულოთ დიდი დანტერესებული მხარეები, რომ ყველაფერი კარგად დაბოლოდეს.

— დაბოლოს, რას ისურვებდით?

— ჩვენი ორგანიზაცია «დღემარწეული», რომელიც ადამიანთა შორის მხოლოდ და მხოლოდ სიყვარულს ქადაგებს, ამ ხუთიოდ წლის წინათ შეიქმნა კიევში. ჩვენ გვყავს მხარდამჭერები, უკრაინაში, რუსეთში, ვლადიკავკაზში, საბერძნეთში და სხვა ქვეყნებშიც. მინდა ამ მოძრაობამ უფრო მეტად გაშალოს მხარი. საჭიროდ მიმაჩნია შეიქმნას საერთაშორისო ინტერნაციონალური, მრავალკონფესიური ცენტრი, რომელიც ასევე სიყვარულს, სიკეთეს და მშვიდობას იქადაგებს.

ძალიან მინდა, რომ ჩვენს, ქართველებს და ოსებს შორის ურთიერთობა არ გაქრეს; მინდა, რომ, გაიმარჯვოს გონიერებამ. მსურს ვიპოვოთ ჩვენში ძალა სიყვარულისა, რომ შევძლოთ ჩვენს შვილებს დავეუბოთო მშვიდობა, სიყვარულის და შემოქმედების უნარი. ბევრი სისხლი დავღვარეთ. მინდა, რომ დავინახოთ, რაც შევძლებით დავეუბოთ და ვძლიოთ ჩვენს ემოციებსა და ამბიციებს. რომ გაგარძელდეს ჩვენი ძმობა და მშვიდობიანი თანაცხოვრება ამ დედამიწაზე ყველგან და ყოველთვის.

კოვითის ემხრობდა, რომ არ დაეკარგა თავისი მდგომარეობა, ფული და სთხოვა დახმარება რუსეთს. რუსეთში დღეს ძალიან ცუდად ცხოვრობს ხალხი, ვიდრე სადმე სხვაგან და სწორედ ამისი ბრალია, მათი ეს განუსაზღვრელი აგრესიაც. მინდა, რომ ადამიანები უფრო ჰუმანურობები და მშვიდები იყვნენ, რომ შეეძლოთ წესიერი ცხოვრება და სხვათა მკვლელობითა და ძარცვით არ ფიქრობდნენ არსებობის გახანგრძლივებას. მე არა ვარ წინააღმდეგი არც ქართველის, არც ოსის, არც რუსის და არც ამერიკელის. მე მინდა, რომ ყველას ერთმანეთი გვივიარდეს.

стріляв, вбив, він це безумовно зробить, але я бажаю, щоб наш народ жив добре, мирно, а це породить тільки примирення та взаємна любов. Я в це вірю та підтримую.

— Вже багато крові пролилося між нами, ми якби потрапили у глухий кут. Ворожнеча набула великих масштабів. На мою думку саме за цим прагнула і прагне Росія — посіяти взаємно ненависть і недовіру серед кавказьких народів, щоб згодом могла легше їх приручити. Чи бачите ви особисто в Грузії ворога?

— Ні, звісно не бачу в Грузії ворога. Я маю багато друзів серед грузин, тому не хочу вірити, що ми є ворогами. Ми можемо суперечитися з приводу чогось, навіть посваритися, але це не може стати приводом для вічної ворожнечі між нами. Один з засновників нашої організації — друг мого дитинства, колишній військовий офіцер, Гіоргі Танікашвілі. Він зараз перебуває у Владикавказі і я завжди думаю про нього. Ви ж розумієте, в такий час людина може зіштовхнутися з багатьма неприємностями, тому я подзвонив і запропонував, якщо на нього мав місце грубий вплив, йому приїхати з сім'єю до мене — в Україну.

— Все ж таки в чому ви бачите вихід з ситуації?

— Вихід є навіть з самих складних ситуацій. Ми зараз маємо два виходи: або ми обидва викликаємо третю світову війну, або повинні пробачити один одному та знайти шлях існування на цій землі та щасливого співжиття. Силою любові повинні римусити великі зацікавлені сторони, щоб все добре закінчилося.

— І в кінці, щоб ви побажали?

— Наша організація «Земляни», яка проповідє тільки любов між людьми, створилася п'ять років тому у Києві. Ми маємо підтримку тут, в Україні, Росії, Владикавказі, Греції. Хоча, щоб цей рух поширився ще більше. Вважаю за потрібне створення міжнародного, багатоконфесійного центру, який також буде проповідувати любов, добро та мир.

Дуже хочу, щоб взаємозв'язки між нами — грузинами та осетинами не припинялися; хочу щоб розсудок переміг. Щоб ми знайшли у себе силу любові, змогли залишити своїм дітям мир, змогу любові та творчості. Ми пролили багато крові. Бажаю, щоб ми побачили, які помилки зробили і перевершити наші емоції та амбіції. Щоб продовжилось наше життя та мирне співіснування на цій землі всюди і назавжди.

Койкоїт лякався втратити своє положення, гроші та попросив допомогу у Росії. В Росії люди живуть гірше, ніж десь в іншому місті і саме це є причиною їхньої надмірної агресії. Хочу, щоб люди були більш гуманними та мирними, щоб мали змогу спокійного життя і не думали про продовження свого існування за рахунок вбивств та пограбувань інших. Я не противник ні грузинів, ні осетинів, ні росіян, ні американців. Я хочу, щоб всі ми любили один одного.

Розмовляв **Міхеїл ГАНІШАШВІЛІ**

ნაფის კაშაპოვი:

«რუსეთს თავისი პატემოქულიებით,
პარბი დღე არ დაუდგება»

НАФИС КАШАПОВ:

«РОСИЯ, ЗІ СВОЄЮ ПРИЗИРЛИВІСТЬЮ,
НЕ ДОСЯГНЕ БІЛЬШОГО»

— **ბ**ატონო ნაფის გთხოვთ წარუდგინოთ მკითხველს საკუთარი თავი.

— მე გახლავართ ნაფის კაშაპოვი. თათრეთის ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობის ერთ-ერთი აქტიური წარმომადგენელი. ჩვენ ორი, ტყუპი ძმა ვართ, მე და რაფისი. იგი თათრეთის ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობის თავმჯდომარეა და სამშობლოში მოღვაწეობს, მე კი მისი რიგითი წევრი ვარ. რუსეთის სპეცსამსახურების მიერ პოლიტიკური დევნის გამო, 2005 წელს იძულებული გახდი დამეტოვებინა ჩემი სამშობლო და უკრაინისათვის შემეფარებინა თავი. ამჟამად აქ, უკრაინაში ვმოღვაწეობ და შეძლებისდაგვარად აქედან ვცდილობ გავაგრძელო ბრძოლა ჩემი ქვეყნის — თათრეთის საბოლოო დამოუკიდებლობის მისაღწევად.

— თუ არსებობს და რა მდგომარეობაშია თათრეთის ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობა?

— მოგეხსენებათ, რომ იმპერიის შემადგენლობაში მყოფი ქვეყნებისათვის და მათ შორის თათრეთისთვისაც ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობის წარმართვა გაცილებით ძნელი საქმეა. აქ, აუარება, სხვადასხვა ფაქტორს აქვს მნიშვნელობა, მაგრამ მიუხედავად ამისა, არ არსებობს თავისუფლებისათვის ბრძოლა დამლელი, ან რაიმე ფაქტორიდან გამომდინარე — შეუძლებელი. იგი წმინდაა და სამართლიანი, ამიტომაც ენერგიით და შეუპოვრობით ვართ აღსავსე: ვიბრძოდით, ვიბრძვით და კვლავაც ვიბრძოლებთ.

— მოკლედ იმის შესახებ, თუ რა მდგომარეობაშია დღეს თათრეთის მოსახლეობა რუსეთის ფედერაციის უღელქვეშ.

— **პ**ანე Кашапов, представтесь читачу, будь ласка.

— Я — Нафис Кашапов. Один з активних представників національно-визвольного руху Татарстану. Ми — два брати-близнюки, я та Рафіс. Він є головою національно-визвольного руху Татарстану та займається діяльністю на батьківщині, а я — його звичайний член. В наслідок політичного вигнання російськими спец. службами, я був змушений покинути батьківщину та шукати притулок в Україні. Нині, працюю тут, та по можливості, намагаюся звідси продовжити боротьбу для досягнення останньої незалежності моєї країни — Татарстану.

— **Чи існує, та в якому стані національно-визвольний рух у татарстані?**

— Відомо, що, для країн, перебуваючих у складі імперії, в тому числі і для Татарстану, виділити національно-визвольний рух, є досить складною справою. Тут має значення безліч різних факторів, але не дивлячись на це, не існує набридливого національно-визвольного руху, або, виходячі з якогось фактору — неможливого. Він святий та справедливий, тому ми сповнені енергією та стійкістю: боролися, боремось, і будемо боротися.

— **Коротко про те, в якому стані перебуває населення Татарстану під гнітом Російської Федерації.**

— აბა, ვის უნახავს სიკვით რუსეთის უღელქვეშ — თუმცა მის სიკვითზე დღეს აფხაზეთის და სამხრეთ ოსეთის ვაილიდერები, — ბაღაფში და კოკოთი ძარღვდაგლეჯით გაჰყვრიან და უფსკრულში ერეკებიან აფხაზ და ოს ხალხს (იგინის) — თათრეთს რომ ენახა. ძალიან გვიჭირს ეროვნულ სიწმინდეთა შენახვა. მაგალითს მოგიყვანთ: 5-6 კლასისათვის განკუთვნილ ისტორიის სასკოლო სახელმძღვანელოში, რომელიც რუსეთმა ჩვენი სკოლებისათვის მოამზადა და 50 000 ტირაჟით გამოცა, საერთოდ არაფერი წერა იმის შესახებ, რომ ჩვენ ვართ ეთნოსი; რომ მიწა, რომელზეც ვცხოვრობთ ჩვენია და რომ გვაქვს ჩვენი ენა, ისტორია და კულტურა. უფრო მეტიც, იქ თათრები ადამიანის ხორცის მჭამელებად ვყავდით მონათლულნი. ნეტავ იცოდეთ, როგორი შეუპოვარი ბრძოლა დაგვჭირდა ამ «სამწუხარო გაუგებრობის» აღმოსაფხვრელად. რამდენი ერთი ჩამოვითვალოთ. რუსეთი ცდილობს წაგვართვას ის ძირითადი, რაზედაც ეროვნული თვითშეგნების დაშენებაა შესაძლო.

— როგორ აპირებთ ბრძოლას თათრეთის დამოუკიდებლობისათვის, რა გზებითა და მეთოდებით? ჩვენ ვფიქრობთ, რომ სწორედ ახლაა შესაბამისი დრო ამ მიზნის მისაღწევად.

— თათრეთში დამოუკიდებლობისათვის ბრძოლა მუდმივი პროცესია. რა თქმა უნდა მას სხვადასხვა ფაზაში სხვადასხვა ინტენსიურობა ახასიათებს. ამჟამად, როდესაც რუსეთის ფედერაცია ისე გათავებულა, რომ მეზობელ საქართველოს დასაპყრობად გადასწვდა და იქ აბსურდული მოტივით საომარ მოქმედებებს აწარმოებს, — ჩემი აზრით, რუსეთის ფედერაციაში მცხოვრებ, დამოუკიდებლობისათვის მეზობელ ხალხებს აქტიური, მიზანმიმართული მოქმედება პარტებთ. მთელი რუსეთის მასშტაბით პოლიტიკური ბრძოლის ნებისმიერი ფორმით გამოვლინებას დიდად მივსალმებოდი.

— თუ გაქვთ რაიმე სახის კოორდინაცია რუსეთის ფედერაციიდან გასვლის მოსურნე სხვა ხალხებთან (ციმბირის ცალკეულ ეთნოსებთან, ჩრდილოკავკასიულ ერებთან)?

— რა თქმა უნდა, ასეთი მუშაობა მიმდინარეობს... მე გემოთ ვახსენე, რომ ამჟამად ემიგრაციაში ვიმყოფები. ერთ ხანს რუსეთის სპეცსამსახურები უკრაინას, რუსეთში ჩემს დაბრუნებასაც კი სთხოვდნენ. მე მაღლობელი ვარ ამ ქვეყნის, რამეთუ ობიექტური ანალიზის შემდეგ, ჩემი ბრალი არაფერში არ დადასტურდა და მანაც აქ ცხოვრების უფლება მომცა. არადა რუსეთი ტერორისტობას მაბრალედა. სარჩულად ჩვენეთის ლიდერებთან და სავსე მეთაურებთან გადაღებულ სურათები მოჰქონდათ. მაგრამ, მე ჩვენეთში ჩვენი ორგანიზაციის სახელით ჰუმანიტარული ტვირთი ჩავიტანე და რუსები ამ ფაქტს ვერსად გაექცნენ, თავი დამანებეს.

გადავუხვიე, მაგრამ ეს იმისათვის ვახსენე, რომ ჩვენ მჭიდრო კავშირები გავყავნია ბაშკირეთის, უდმურტეთის, ჩუვასეთის, დალესტანის, ჩეჩნეთის და სხვა იმ ორგანიზაციებთან, პოლიტიკურ დაჯგუფებებთან თუ პარტიებთან, რომლებიც რუსეთის ფედერაციაში შემაგულ სხვადასხვა რესპუბლიკებში

— Ну, хто бачив добро, перебуваючи під гнітом Росії — але про її добро, сьогодні дефакто лідери Південної Осетії та Абхазії, Кокойти та Багапш, кричать на повну та ведуть свої народи до безодні (сміється) — щоб побачив Татарстан. Нам дуже важко зберігати національний дух. Наведу приклад: у шкільному підручнику історії за 5-6 клас, який Росія підготувала для нас та видала тиражем у 50 000 екземплярів, взагалі не зазначається те, що ми є етнос; що земля, на якій живемо — наша, що в нас є своя мова, історія, культура. Більш того, там ми — татари, були зображені, як пожирачі людської плоті. Якби ви знали скільки боротьби потребувалось для подолання цього «сумного недорозуміння». Скільки можна навести прикладів. Росія намагається відібрати у нас те головне, що слугує фундаментом національної самосвідомості.

— Якими шляхами та методами збираєтесь боротися за незалежність Татарстана? Ми думаємо, що зараз підходящий час для досягнення цієї мети.

— В Татарстані, боротьба за незалежність — постійний процес. Звісно в різних фазах, він характеризується різною інтенсивністю. Зараз, коли Росія дозволила собі замах на сусідню Грузію, та абсурдним мотивом, проводить військові дії, то на мою думку, народи, проживаючи на території Російської Федерації, повинні активно діяти саме зараз. Я привітав би будь який вияв політичної боротьби по території всієї Росії.

— Чи володієте ви координацією якогось типу про народи, бажані вийти з російської Федерації? (з частковими етносами Сибіру, з народами Північного Кавказу?)

— Розуміється, така робота ведеться... Я вже зазначав, що знаходжусь в еміграції. Раніше російські спец. підрозділи просили мого повернення з України. Я вдячний цій країні, тому що, після об'єктивного аналізу, моя вина не підтвердилась та мені надали право проживання тут. А Росія звинувачувала мене в тероризмі. Як доказ, виступали фотографії, зняті разом з чеченськими лідерами. Але я повіз в Чечню гуманітарну допомогу від імені нашої організації та росіяни не змогли протистояти цьому факту, та відстали від мене.

Я відхилився але наголосив на цьому тому що, ми маємо взаємні зв'язки з Бішкірією, Удмуртією, Чувашією, Дагестаном, Чечнею та з різними

არსებობენ და დამოუკიდებლობისათვის ბრძოლას აწარმოებენ. რუსეთ-საქართველოს შორის მიმდინარე ომის ფონზე (რუსეთის შეჭრას საქართველოს ტერიტორიაზე, ომის გარდა მე ვერაფერს დავარქმევდი) დაღესტანსა და ბაშკირეთში მიმდინარე მოვლენები საინტერესო ხასიათს იღებენ და ჩვენს მისწრაფებებს ემთხვევიან. რუსეთის ფედერაციაში შემავალი ქვეყნები ხმამაღლა აფიქსირებენ თავიანთ სწრაფვას დამოუკიდებლობის მოპოვებისათვის ბრძოლისათვის და ეს მისასალმებელი ამბავია. წინასწარ არაფერს გეტყვით, ეს არც არის საჭირო, მოდი. დაველოდოთ მოვლენებს.

— რამდენად ახერხებთ თათრეთის რეალური ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობა, დასავლეთ ევროპის, აზიის ქვეყნებთან, აშშ. — სოან, საერთაშორისო ორგანიზაციებთან კონტაქტებს?

— საბედნიეროდ, დღეს ინფორმაციის მიღება თუ მისი გაცემა პრობლემას არ წარმოადგენს და ამ მხრივ ჩვენც არაფერი გვიჭირს, კონტაქტების დამყარებაში არ მოვიკოჭლებთ. მსოფლიო მონდომებულია მოუსმინოს რუსეთის ფედერაციაში მგმინავ დაჩაგრულ ერებს. მართალია რუსეთთან მიმართებაში თითოეულ მათგანს თავისი ინტერესი გააჩნია, ენერგომატარებლები იქნება ეს, თუ სხვა რამ, მაგრამ მთლიანობაში (და ეს საქართველოში განვითარებულმა მოვლენებმაც ცხადყო) დასავლეთ ევროპის, აზიის, აშშ-ს თუ სხვა საერთაშორისო ორგანიზაციების დამოკიდებულება დამაკმაყოფილებელია. თუმცა აქ ისიცაა აღსანიშნავი, რომ რუსული გაზის გამო ზოგიერთებმა თვალი არ უნდა დახუჭონ იმ აღმაშფოთებელი საქციელის გამო, რასაც დღესდღეობით ჩადის რუსეთი საქართველოსთან მიმართებაში.

— რუსეთის მოდერნიზებულ იმპერიას დაშლის რეალური საფრთხე უდგას. სად ხედავთ თათრეთის როლს ამ პროცესებში?

— რუსეთს რომ თავისი კაცთმოძულებით, კარგი დღე არ დაუდგება ეს ფაქტია. ამ იმპერიის დაშლა რა ხანია დაწყებულია. ახლა ამ ნგრევის მეორე ეტაპი დაიწყო და ვისაც ეს კარგად ესმის, ამ გიგანტის წინააღმდეგ ბრძოლაში მოწინავეთა რიგებში უნდა დადგეს.

— როგორ აფასებთ კავკასიაში, კერძოდ კი საქართველოში განვითარებულ ბოლოდროინდელ მოვლენებს, რუსეთ-საქართველოს ომს. რუსეთის აგრესიას საქართველოს მიმართ, მის მიერ საქართველოს ტერიტორიის ანექსირებას?

— როგორც ნებისმიერი საღად მოაზროვნე ადამიანი, მეც, ცალსახად უარყოფითად ვეკიდები რუსეთის აგრესიას, მის მიერ საქართველოს ტერიტორიების ანექსიას. მჯერა რომ საქართველო მისთვის დამახასიათებელი, გამორჩეული გონიერების ხარჯზე შეძლებს გამარჯვებული გამოვიდეს ამ ომიდან.

— გისურვებთ წარმატებებს ბრძოლაში, მოკლე დროში თქვენი ქვეყნის დამოუკიდებლობის მიღწევას.

— დიდად გმადლობთ. ასევე თქვენც გამარჯვებას გისურვებთ წარმოდგენილად რთულ ომში, რომლიდანაც, მჯერა, რომ თქვენი ქვეყანა გამარჯვებული გამოვა.

ესაუბრა თენგიზ ლობჯანიძე

ორგანიზაციები, პოლიტიკური უკრუპუვანნიამი ჩი პარტიამი, ჯკი ნაღეჟაჟ რიზნიმ რესპუბლიკამ, ჟო ვოღეჟაჟ ვ სკად როსიისკოი ფედერაციი ჟა ვედუჟ ბორუბუჟა ჟა ნეზაღეჟნიუბუჟ. ნა ფონი ვიიი როსიი ჟ გრუზიუ (ვტორგნენი როსიი ნა ტერიტორიუ გრუზიი პო ინოშოუ ნაზვატი ნე მოჟო) პოდი უ დაგესტანი ჟა ბიშკირიი ნაბუვაოუჟ ციკავოგო ჟარაქტერი ჟა სპავპადაოუჟ ჟი ნაშიმი ბაჟანნიამი. კრაიი, ჯკი ვოღეჟაჟ ვ სკად როსიი, გოღოსო ფიქსოუჟ სვოი ბაჟანნი ბორუბუჟა ჟა ნეზაღეჟნიუბუჟ ჟა ცეი ფაქტ ე სხვაღნიმ. ნაღერედი ნიოგო ნე სკაჟო, ჟაჩეკაეშო ნა პოდიი.

— **ნასკილკი უმოჟღიღიღოს ნაციონალნო-ვიზვოღნიი რუჟ ტატარსტანი კონტაქტი ჟი კრაიიამი ჴაღიღნიი ევროპი, აზიი, სსა ჟა ჟი მიღნაროღნიმი ორგანიზაციიამი?**

— ნა ჟაღა, ობმიი ინფორმაციუ სოგოღნი ნე ე პრობლეოუ ჟა მი ჟეჟ ნე ვიღსაეშო ვიღ ციეი ტენდენციი. სვი ჴოე პრისღუღატი სო ნაროღი, ჯკი პერებუვაოუჟ პიღ ნობღენიამ როსიი. როზუმიეღსა ჟი როსიუ უ კოღნოგო ჟი ნიღ ე სვოი ინტერესი, ცე ბუდე ენერგონოსიი, ჩი ჟოღი ინღე, აღე ვ ციღოუ (ცე პიღტვრღჟუღაღოს ე დო პოდი ჟ გრუზიი) სტაღენი ჴაღიღნიი ევროპი, აზიი, სსა ჟა მიღნაროღნიმი ორგანიზაციი ე ჟაღოღიღნიმ. აღე, ტრება ჟაღნაჩიტი, ჟო, ჩერეზ როსიისკიი გაზ, დეაჟი ნე პოღინიი ჟაღღოღიტი ოჩი ნა ცი ბოღრღიღი ვჩინკი როსიი პროტი გრუზიი.

— **მოღრღიღოღანი იმპერია როსიი ჴაღოღიღსა პერედი ჴაღროზოუ როზპადუ, ვ ჩოუ მი ბაჩიტი როღ ტატარსტანი ვ ცოუ მოცესი?**

— ტე ჟო როსია, ჴი სვოეუ ნენაღიღსუ, ბაგათოგო ნე დოღაღნი — ცე ფაქტ. როზპად ციეი იმპერიი პოჩაღსა ვღე დავნო. ჴარაღ პოჩაღსა დრუღიი ეტაღ როზპადუ ჟა ტი ჴო როზუმიე ცე, უ ბორუბუჟი პროტი ცოგო მონსტრა პოღინიი სტატი უ პერღი რაღი.

— **ჯკ მი ოციიღოეტი ოსტანიი პოდი ნა კავკაზი, ჴოკრემა როსიისკო-გრუზინსკუ ვიიუ ვ გრუზიი. აგრესიუ პროტი გრუზიი ჟა ანეკსიუ გრუზინსკიღ ტერიტორიი როსიუ?**

— ჴკ, ბუღ-ჯკა როზსუღღიღა ლიღინა, ჴა ჟეჟ, ოღნოოსიბნო, ნეგატიღო ვიღნოღსუ დო აგრესიი როსიი, ანეკსიუ გრუზინსკიღ ტერიტორიი. ვიღუ, ჟო გრუზია, ჴიღნიოღ დღა ნეი როზსუღღიღსუ ჴოღე ვიღიტი პერემოჟემ უ ციი ვიიი.

— **ბაჟაეშო უსუღიღი უ ბორუბუჟი, ჟა დოღაღენიი ნეზაღეჟნიუბუჟ დღა ვაღიი კრაიი, უ ბღიღკოუ მაიბუღნიოუ.**

— დუღე დღაკოუ. ვამ ჟეჟ ბაჟაოუ პერემოღი ვ ნაღღვიღაიო სკადნიი ვიიი, ჟა ვიღუ ჟო ვაღა კრაიი ვიღე პერემოჟემ.

რავოღღაღ ტენგიზ ლობჯანიღღე

ქართველთა საპროტესტო აქციები კიევში

მიხეილ ღანიშაშვილი

АКЦІЇ ПРОТЕСТУ ГРУЗИН У КИЄВІ

Міхеїл ГАНІШАШВІЛІ

2008 წლის 8 აგვისტოდან, ანუ რუსეთის მიერ საქართველოზე თავდასხმის დღიდან მოყოლებული, უკრაინის დედაქალაქ კიევში მიმდინარეობდა ემიგრანტ ქართველთა საპროტესტო აქციები. აქციები პერმანენტული ხასიათის იყო და ზოგჯერ დედაქალაქის რამდენიმე უბანში ერთდროულად ტარდებოდა. ამ აქციების გამართვის უმთავრესი ადგილები იყო რუსეთის საელჩოს მიმდებარე ტერიტორია სოლომენსკის რაიონში, თავისუფლების მოედანი კრეშჩატივზე და შ. რუსთაველის ძეგლი მისივე სახელობის ქუჩაზე.

ქართველთა საპროტესტო აქციები ინტერნაციონალურობით გამოირჩეოდა და მასში ყოველთვის მონაწილეობდნენ უკრაინელები, ბალტიისპირელები, პოლონელები, თურქები, აზერბაიჯანელები, უზბეკები და სხვანი. აქციებზე მოდიოდნენ კაცები და ქალები, მოხუცები და ახალგაზრდები. ფრიალებდნენ ხუთჯვრიანი ქართული დროშები, ტრანსპარანტები. გმობდნენ რუსეთის აგრესიას საქართველოში და კატეგორიულად მოუწოდებდნენ მას ჯარების გაყვანისაკენ სუვერენული ქვეყნის ტერიტორიიდან. მანიფესტანტები ასევე დაჟინებით მოითხოვდნენ საერთაშორისო ორგანიზაციებისაგან და ცალკეული გავლენიანი სახელმწიფოებისაგან საქართველოსთვის ქმედითი დახმარების აღმოჩენას, მრავალეროვნული სამშვიდობო ძალების გაგზავნას კონფლიქტის ზონაში.

საპროტესტო აქციების სულისჩამდგმელი და ორგანიზატორი იყო კიევში მცხოვრები გოჩა დადივაძე, რომელიც

პოჩინაючи з 8 серпня 2008 року, тобто з дня нападу Росії на Грузію, у столиці України — місті Києві проводилися акції протесту грузинських імігрантів. Акції мали перманентний характер і іноді проводилися одночасно у декількох районах столиці. Найголовнішими місцями була територія Посольства Росії у Печерському районі, Майдан Незалежності на Хрещатику та пам'ятник Шота Руставелі на вулиці його ж імені.

Акції протесту грузин виділялися міжнародним характером і у них завжди приймали участь українці, прибалти, поляки, турки, азербайджанці, узбеки та інші. На акції приходили чоловіки та жінки, старі та молоді. Розвивалися священні п'ятихресні грузинські прапори, транспаранти. Учасники мітингів осуджували російську агресію проти Грузії і категорично закликали її до виводу військ з території суверенної держави. Маніфестанти також вимагали від міжнародних організацій та окремих впливових держав суттєвої допомоги Грузії, військового втручання, направлення багатонаціональних миротворчих сил в конфліктну зону.

Організатором акцій протесту був мешкаючий у Києві Гоча Дадівадзе, який, стоячи зі своїм маленьким сином у центрі міста, закликав грузин до акцій. Потім координацію акцій взяло на себе міністерство Грузії у справах діаспори, Посольство Грузії в Україні, Асоціація грузин України «Іберіелі» та окремі особи.

ქალაქის ცენტრალური მოედანზე თავის პატარა შვილთან ერთად ქართველებს აქციებისაკენ მოუწოდებდა. ამ აქციებს კოორდინაციას უწევდნენ საქართველოს საელჩო უკრაინაში, კიევის ქართველთა სათვისტომო (ასოციაცია «იბერიელი») და ცალკეული პირები.

შვიდობიანი საპროტესტო მოძრაობა რუსეთის აგრესიის წინააღმდეგ საქართველოს მიმართ, მთელ მსოფლიოში მძვინვარებდა და მას კიევის ქართველობამც მხარი დაუჭირა. სასიამოვნო იყო, რომ თავად უკრაინელთა განწყობა ერთობ თანაგრძნობიანი იყო და მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებიც უმაღრესად ობიექტურად აშუქებდნენ მიმდინარე მოვლენებს.

საქართველოს მხარდასაჭერი აქციების
ქრონოლოგიური ნუსხა ქ. კიევში.

აგვისტო 2008 წ.

8-9 აგვისტო — რუსეთის საელჩოსთან გაიმართა საპროტესტო აქციები, რომლებშიც მონაწილეობდნენ როგორც ქართველი, ისე უკრაინელი მოქალაქეები.

Мирний протестуючий рух проти агресії Росії у Грузії тривали в усьому світі і його підтримувала уся грузинська діаспора Києва. Було приємно, що настрої самих киян був небайдужий, а засоби масової інформації об'єктивно висвітлювали поточні події.

ХРОНОЛОГІЧНИЙ СПИСОК АКЦІЙ У ПІДТРИМКУ
ГРУЗІЇ У М. КИЄВІ

Серпня 2008 р.

8-9 серпня — Біля Посольства Грузії пройшли акції протесту, у якій брали участь як громадяни Грузії, так і України.

10 აგვისტო — რუსეთის საელჩოსთან ჩატარებულ საპროტესტო აქციაზე მამა ნიკოლოზმა საქართველოს პატრიარქის, უწმინდესისა და უნეტარესის, ილია II-ის ლოცვა წაიკითხა, შემდეგ კი ლოცვა აღავლინეს აქციის მონაწილეებმა.

11-12-13 აგვისტო — აქციებში, რომლებიც რუსეთის საელჩოს წინ ჩატარდა, მონაწილეობდნენ სხვადასხვა უკრაინული პოლიტიკური ორგანიზაციები, კერძოდ: უნა-უნსო, პორა, ნაშა უკრაინა და უკრაინის ნაციონალური კონგრესი.

14 აგვისტო — 10:00 საათზე წმინდა მიქაელის სახელობის ტაძარში, სრულიად უკრაინისა და კიევის კათოლიკოს — პატრიარქმა, მისმა უწმინდესობამ, ფილარეტმა სამგლოვიარო პარაკლისი გადაიხადა საქართველოში რუსეთის აგრესიის შედეგად დაღუპულთა სულების მოსახსენიებლად.

15:00 საათზე შოთა რუსთაველის სახელობის სკვერში გაიმართა სამგლოვიარო მიტინგი, რომელშიაც მონაწილეობა მიიღეს ქართველებმა, უკრაინელებმა, პოლონელებმა და სხვა ეროვნების წარმომადგენლებმა.

16:00 საათზე ამავე სკვერში, ჩერნიგოვის ეპისკოპოსმა, მეუფე ილარიონმა და წმინდა მიხეილის ტაძრის მოძღვარმა, მეუფე ლავრენტიმ სამგლოვიარო პარაკლისი გადაიხადეს დაღუპულთა სულების მოსახსენიებლად.

10 серпня — На акції біля Посольства Росії Отець Ніколог прочитав молитву Святійшого та Блаженнішого Католикоса-Патріарха Всія Грузії Ілії II, після чого всі учасники акції молилися.

11-12-13 серпня — В акціях біля Посольства Росії, взяли участь різноманітні українські політичні організації, а саме: «Уна-Унсо», «Пора», «Наша Україна», «Національний Конгресс України».

14 серпня — О 10 годині у Соборі святого Михайла Католикос-Патріарх Всія України та Києва, Його Святійшество Філарет провів поминальну траурну службу за загиблими у результаті агресії Росії.

О **15** годині — У сквері ім. Шота Руставелі був проведений траурний мітинг, у якому взяли участь грузини, українці, поляки та представники інших національностей.

О **16** годині — Єпископ Чернігівський Владика Іларіон та священник Собору святого Михайла Владика Лаврентій провів поминальну траурну службу за загиблими.

15 серпня — Знов відбулась акція біля Посольства Росії.

16 серпня — о 18:30 год. — зі скверу ім. Шота Руставелі у

15 აგვისტო — კვლავ მოეწყო აქცია რუსეთის საელჩოსთან.

16 აგვისტო — 18:30 სთ-ზე რუსთაველის სახელობის სკვერიდან კრემიატიკის მიმართულებით გაიმართა კიევში მცხოვრები ქართველების მსვლელობა, სადაც მათ შეუერთდნენ უკრაინელები, აზერბაიჯანელები, თურქები, ლიტველები, ესტონელები, პოლონელები და სხვა ეროვნების მოქალაქეები.

20:00 სთ-ზე (თბილისის დროით) კრემიატიკზე გაიბა ცოცხალი ჯაჭვი მოთხოვნით — შეწყდეს რუსეთის მიერ საქართველოს ოკუპაცია.

17-18-19 აგვისტო — კვლავ მოეწყო აქციები რუსეთის საელჩოსთან.

19 აგვისტო — უკრაინის ნაციონალური კონგრესის ოფისში ჩატარდა მრგვალი მაგიდა მიძღვნილი საქართველოში მიმდინარე მოვლენებისადმი.

20 აგვისტო — მოეწყო აქცია ევროკავშირის წარმომადგენლობასთან ლოზუნგით «როდემდე უნდა გაგრძელდეს რუსეთის მიერ საქართველოს წგრევა და ძარცვა».

11-17 აგვისტოს ჩათვლით დამოუკიდებლობის მოედანზე მოქმედებდა საინფორმაციო სტენდი, სადაც გროვდებოდა საქართველოს მხარდამჭერთა ხელმოწერები.

напрямку Хрещатика розпочався хід грузин, що мешкають у Києві. До них приєдналися українці, азербайджанці, турки, литовці, естонці, поляки та інші.

О **20** годині — (за тбіліським часом) на Хрещатику був створений живий ланцюг з вимогою припинити окупацію Грузії Росією.

17-18-19 серпня — Знов відбулись акції біля Посольства Росії.

19 серпня — в офісі Національного Конгресу України відбувся Круглий стіл присвячений подіям у Грузії.

20 серпня — Акція біля представництва Євросоюзу під гаслом «Доки буде тривати руйнування та пограбування Грузії Росією»?

11-17 серпня включно — на Майдані Незалежності був виготовлений інформаційний стенд, на якому збиралися підписи у підтримку Грузії.

საქართველო საქართველო

#2 (5) 2008

პროექტის ავტორი: Автор проекту
ბესიკ შამუგია Бесік Шамугія

რედაქტორი: Редактор:
სოსო ჩოჩია Сосо Чочіа

ნომერზე მუშაობდნენ: Над номером працювали:
თენგიზ ლობჯანიძე Тенгіз Лобжанідзе
მიხეილ დანიშაშვილი Міхеіл Данішашвілі
ივანე კოვალა Іван Коваль
დავით კურტანიძე Давід Куртанідзе

თარგმანი: Переклади:
დავით კურტანიძე Давід Куртанідзе

დიზაინი Дизайн
და კომპიუტერული უზრუნველყოფა та комп'ютерне забезпечення

G&V studio

დავით სეხნიაშვილი Давід Сехніашвілі
ვიქტორ მიხალევიჩ Віктор Михалевич

ფოტოგრაფი: Фотографи:
გიორგი აბдалაძე Гіоргі Абдаладзе
ნოდარ ცხვირაშვილი Нодар Цхвірашвілі
ვიქტორ კრუკ Віктор Крук

უკრაინის ქართველთა ასოციაცია მადლობას უხდის
აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მედია ცენტრს
საინფორმაციო მხარდაჭერისათვის
Асоціація грузин України висловлює
щирі подяку медіа-центру уряду
АР Абхазії за допомогу

